

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra nederlandistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE
NIZOZEMSKÁ FILOLOGIE

**Mediální obraz nizozemského krále a českého prezidenta
se zaměřením na jejich vliv a pozici ve společnosti ve 21. století**

**Het mediale beeld van de Nederlandse koning en de Tsjechische
president met de nadruk op hun macht en positie in de maatschappij in 21^e
eeuw**

Vedoucí práce: Mgr. Milan Kříž, PhD

Bc. Barbora Zelinková

Olomouc, 28. dubna 2019

Verklaring

Ik verklaar dat ik mijn scriptie zelfstandig onder begeleiding van Mgr. Milan Kříž, PhD heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Milana Kříže, PhD, a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu i jiné zdroje.

Olomouc 28. dubna 2019

Bc. Barbora Zelinková

Dankbetuiging

Ik wil graag van harte mijn dank betuigen aan Mgr. Milan Kříž, PhD voor begeleiding, tijd, kritiek en waardevolle adviezen bij het schrijven van mijn scriptie.

Inhoud

Inleiding.....	6
1. De historische ontwikkeling van macht in Nederland en Tsjechië	8
1.1. Nederland	8
1.2. Tsjechië.....	10
1.2.1. Tsjechische geslachten	12
1.3. Vergelijking.....	20
2. De Koning der Nederlanden.....	23
2.1. Positie in de maatschappij in Nederland en in de wereld.....	25
2.1.1. Feesten.....	27
2.2. Plichten van de Koning der Nederlanden.....	28
2.3. Het Koninklijk Huis en de Koninklijke Familie.....	31
2.3.1. Opvolgingsrecht	32
2.4. De Nederlandse koning en het Koninklijk Huis in de media	35
3. De Tsjechische president	37
3.1. De positie in de maatschappij en in de wereld	40
3.1.1. Václav Havel	40
3.1.2. Václav Klaus	42
3.1.3. Miloš Zeman.....	44
3.2. Plichten en bevoegdheden van de Tsjechische president	46
3.2.1. Amnestie en gratie verlenen	49
4. De staatshoofden in de media.....	53
4.1. Koninklijke gebeurtenissen	54
4.1.1. Inhuldiging van de Koning der Nederlanden	54
4.1.2. Aftreden van de Koning der Nederlanden.....	55
4.2. Presidentsverkiezingen	57
4.2.1. Presidentsverkiezingen in 2013	59

4.2.2. Presidentsverkiezingen in 2018	60
Conclusie	62
Resumé	66
Summary	70
Anotace.....	73
Bronnen.....	74
BIJLAGEN	76

Inleiding

Als student van de Nederlandse taal houd ik van vreemde talen, andere landen en hun culturen. Cultuur is een heel gevarieerd begrip. Elke cultuur bestaat uit een brede schaal van verschillende elementen. Aan de ene kant betreft het de alledaagse activiteiten van gewone mensen, aan de andere kant vallen er onder ook de speciale gebeurtenissen en officiële feestdagen. Persoonlijk vind ik de problematiek van de vreemde culturen heel interessant en dit feit droeg aanzienlijk tot mijn keuze van dit onderwerp voor mijn scriptie. Tot de meest besprokene 'onderdelen van cultuur behoort de politiek. De politiek is heel gecompliceerd gebied van elke cultuur, maar het is tevens heel belangrijk voor het hele land. Dit heeft te maken zowel met het binnenlandse karakter van de politiek, als ook het buitenlandse. Als het thema voor mijn scriptie heb ik het mediale beeld van de Nederlandse koning en de Tsjechische president gekozen. In mijn scriptie wil ik naast de basisinformatie betreffende de genoemde staatsvertegenwoordigers ook hun plichten kort toelichten en vanzelfsprekend ook hun positie in de maatschappij bespreken. Op basis van deze informatie houd ik vervolgens het mediale beeld van deze staatshoofden tegen het licht.

Mijn scriptie is verdeeld in vier hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk staat informatie opgenomen over de historische ontwikkeling van macht in Nederland en Tsjechië. In dit hoofdstuk laat ik verschillende historische situaties van de bovenstaande landen zien en beschrijf ik enkele historische gebeurtenissen die mogelijk een invloed op de hedendaagse politieke situatie en de huidige hoofdvertegenwoordigers hadden. In het kader van dit hoofdstuk stel ik de vraag *“Zou het in de 21^e eeuw opnieuw denkbaar zijn om in Tsjechië opnieuw een adellijke staatshoofd te hebben? Waarom wel of juist niet?”* Om het antwoord op deze vraag te geven, besteed ik in dit hoofdstuk aandacht aan enkele Tsjechische oude adellijke families, die wegens het nazistische en later communistische regime naar het buitenland moesten emigreren.

In het tweede hoofdstuk schenk ik aandacht aan de Nederlandse koning, de Koninklijke Familie en het Koninklijk huis. In dit hoofdstuk wil ik met behulp van specifieke theoretische achtergrondinformatie betreffende de plichten van de koning geen inzicht bieden in zijn huidige positie in de maatschappij. In het derde hoofdstuk schrijf ik over de Tsjechische president. Net zoals het in het tweede hoofdstuk het geval is, probeer ik in dit hoofdstuk specifieke plichten en bevoegdheden en de positie van de Tsjechische president te beschrijven. Om de positie van de Tsjechische president in het in de laatste decennia dynamisch veranderende politieke en maatschappelijke klimaat van het voormalige Tsjechoslowakije en de huidige Tsjechische

Republiek beter toe te lichten, besprek ik alle drie de Tsjechische presidenten van de 21ste eeuw. Hierbij komen dus ook de twee voorgangers van de huidige presidenten Miloš Zeman aan bod, want de maximale lengte van de ambtstermijn van de Tsjechische president is op grond van de Tsjechische grondwet beperkt tot twee keer vijf jaar .

In het kader van het derde hoofdstuk geef ik toelichting over de voornaamste plichten en bevoegdheden van de Nederlandse koning en de Tsjechische president . Op basis van de afbakening van deze voor een deel ceremoniële plichten en bevoegdheden probeer ik vervolgens na te denken *welke staatshoofd in de huidige situatie grotere invloed op de politiek mag uitoefenen*. Nadat de benodigde informatie geanalyseerd en besproken wordt, volg het antwoord op de volgende vragen: “*Welke functie hebben de genoemde staatsvertegenwoordigers in de maatschappij? en Is er een wezenlijk verschil tussen hun positie?*”

Het vierde hoofdstuk van mijn scriptie is meer praktisch gericht. Naar aanleiding van de theoretische informatie opgenomen in het tweede en het derde hoofdstuk staat er een beschrijving van enkele interessante gebeurtenissen uit het politieke leven in Nederland en in Tsjechië waarin de genoemde staatshoofden een doorslaggevende rol speelden. Hierbij wordt specifieke aandacht besteed aan het mediale beeld van de Nederlandse koning en de Tsjechische president dat in de media te vinden is. Hopelijk zal deze analyse – hoe beperkt van aard het ook mag wezen – ertoe bijdragen dat de lezer van de scriptie een beter inzicht in de gekozen problematiek zal krijgen.

De voornaamste bevindingen betreffende het mediale beeld van de Nederlandse koning en de Tsjechische president in de 21^e eeuw staan vervolgens opgesomd in het concluderende en samenvattende hoofdstuk. Alle bevindingen worden bovendien ondersteund door specifieke informatie opgenomen in de bijlagen.

1. De historische ontwikkeling van macht in Nederland en Tsjechië

Het Koninkrijk der Nederlanden kan – net zoals de overige in Europa die ook koninklijke families hebben - gekarakteriseerd worden als een democratisch land een koning als het staatshoofd. Geen van de Europese landen waarin een koning of koningin de hoofdvertegenwoordiger is, heeft tegenwoordig een absolute macht. Het zijn bijna alle landen op een democratisch systeem gebaseerd.¹

Hoewel Tsjechië na de woelige ontwikkelingen van 1989, dus de Fluwelen Revolutie en de val het IJzeren Gordijn, zich ook tot de democratisch land mag rekenen, heeft het in tegenstelling tot Nederland een president als staatshoofd. Dit ondanks het feit dat het in de voorbije eeuwen een rijke traditie aan koningen en zelfs keizers ken.² Hoe verschillend deze twee landen vanuit de historische perspectief ook mogen zijn, toch zijn er ook gelijkenissen te vinden.

Onder deze historische parallellen vallen mijns inziens voornamelijk de periodes in de geschiedenis van de beide landen wanneer ze een onderdeel van een groter rijk vormden, voornamelijk van het huis van Habsburg. Wanneer een betrekkelijk klein land zoals Nederland of Tsjechië een onderdeel van een groter rijk onder de overheersing van een vreemd geslacht komt staan, is het vanzelfsprekend nooit onder de bevolking populair. Er is een voor de hand liggende tendentie van de volkeren om zich vrij te maken. Mensen willen altijd vrij zijn en ze willen een vrije wil mogen hebben. In het verlengde van deze algemene stellingen kunnen Nederland en Tsjechië betrekkelijk eenvoudig met elkaar worden vergeleken. Dit heeft te maken met het feit dat zowel Nederland, als Tsjechië een onderdeel van het Heilige Roomse Rijk (bijlage A - I) waren. Daarom dient in mijn scriptie deze periode als afbakening voor de vergelijking van de gelijkenissen en verschillen in geschiedenis van deze twee landen.

1.1. Nederland

Nederland werd deels een onderdeel van het Heilige Roomse Rijk in de 15^e eeuw. Sindsdien is het land samen met andere landen van het Boergondische erfgoed onder het bestuur van het huis Habsburg gekomen. In de loop der tijd werd het huis Habsburg een erfgenaam van de Spaanse troon. Het huis Habsburg werd in twee takken verdeeld, namelijk in de Spaanse tak

¹<https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/207513-kralovstvi-v-evrope-efektivni-statni-system-nebo-prezitek-moderni-doby/>

² <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/-Sametova-revoluce-a-jeji-dusledky>

en de Oostenrijkse tak. Toentertijd was het gebied naar welk we tegenwoordig met de naam Nederland verwijzen, een onderdeel van de Spaanse tak van het rijk geworden. De staatshoofden waren geleidelijk uit Nederland naar Spanje verhuisd en tenslotte regeerden ze uit Spanje door middel van hun stadhouders en landvoogden . Tijdens deze Spaanse periode was Nederland een land van frequente onrusten en groeiende ontevredenheid geworden. Het grootste probleem was – zoals te verwachten valt - de religie.³

In plaats van regerende heren van het rijk werd Nederland destijds door verschillende landvoogden geregeerd. Een heel bekende en in de Nederlandse geschiedenis opvallende persoon was Fernando Álvarez de Toledo, die als Alva beter bekend staat. In Nederland wordt hij ook de IJzeren Hertog genoemd, omdat hij heel wreed tegen de lokale bevolking deed. Hij probeerde de opstand van de Nederlanders tegen het Spaanse bestuur in 1569 te onderdrukken. Maar dit was hem niet gelukt. Tenslotte werd hij in 1573 op zijn eigen verzoek uit Nederland ontslagen.⁴

In 1588 ontstond de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De stadhouder van Holland, Zeeland en Utrecht werd de prins Willem van Oranje (bijlage A - II), de Nederlandse leider van de opstand. Heden ten dage wordt hij één van de grootste Nederlandse helden beschouwd en wordt hij vaak de Vader des vaderlands genoemd. In 1575 richtte hij in Leiden de oudste Nederlandse universiteit op. In 1584 werd hij echter vermoord.⁵

Hoewel in Nederland tijdens de Spaanse periode vele onrusten waren, werd Nederland een heel welvarend land. De 17^e eeuw wordt dankzij de toenmalige enorme bloei van kunsten, handel en wetenschap De Gouden Eeuw genoemd. Om de handelsactiviteiten in de verre landen te kunnen bevorderen, werd het noodzakelijk om schepen te verbeteren. Hiermee gaat nauw gepaard ook de vergroting van de zeemacht. Uit deze bloeitijd van de Nederlandse geschiedenis dateren de werken van de bekendste kunstenaars, zoals Rembrandt en Rubens.⁶

In 1747 kregen de Nederlandse stadhouders het erfelijke recht over het gebied van noordelijk Nederland.⁷ Onder de Habsburgse overheersing bleef Nederland tot 1795 toen Nederland door het Franse leger van Napoleon werd bezet en de Bataafse republiek is ontstaan.⁸

³https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Nizozemska#Sou%C4%8D%C3%A1st_burgundsk%C3%A9ho_panstv%C3%AD_a_habsbursk%C3%A1_nadvl%C3%A1da

⁴ https://nl.wikipedia.org/wiki/Fernando_%C3%81lvarez_de_Toledo

⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_der_Zeven_Verenigde_Nederlanden

⁶ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Gouden_Eeuw_\(Nederland\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Gouden_Eeuw_(Nederland))

⁷ https://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_der_Zeven_Verenigde_Nederlanden

⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_der_Zeven_Verenigde_Nederlanden

Tenslotte ontstond in 1815 het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Het was een staat van het huidige Nederland en België. Bovendien ontstond er nog een speciale unie met Luxemburg.⁹

Dit koninkrijk bestond echter slechts tot 1830 wanneer het begon te versnipperen. Hoewel in deze periode het ontstaan van België en Nederland dateert, toch werd België nog niet als een onafhankelijk land beschouwd. Dit heeft te maken met het feit dat hoewel België officieel sinds 1830 niet meer tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden behoorde, toch werd het door andere staten en vooral door Nederland zelf nog niet gerespecteerd als een zelfstandig land.¹⁰ Het duurde tot 1839 wanneer Groot-Brittannië als eerste staat de onafhankelijkheid van België erkende. Groot-Brittannië beloofde toen zelfs om de Belgische onafhankelijkheid te beschermen. Misschien is het interessant dat deze belofte een consequentie tijdens de Eerste Wereldoorlog gehad.¹¹ Hoewel de eerste Nederlandse koning Willem I der Nederlanden (bijlage A - III) de onafhankelijkheid van België niet wilde erkennen, werd hij daartoe tenslotte gedwongen.¹²

In 1890, toen de eerste Nederlandse koningin Wilhelmina (bijlage A - IV) de Nederlandse troon besteeg, werd ook de Nederlands-Luxemburgse unie verdeeld.¹³ Dit had te maken met het feit dat Luxemburg niet door een vrouw geregeerd mocht worden. Sindsdien bestaan er drie zelfstandige landen van de zogenaamde Benelux: België, Nederland en Luxemburg.¹⁴

Tegenwoordig wordt in het artikel 24 van de Nederlandse Grondwet bepaald dat *“het Koninkrijk der Nederlanden een constitutionele monarchie is, met aan het hoofd het Huis van Oranje-Nassau.”*¹⁵

1.2. Tsjechië

Tsjechië werd reeds in de 11^e eeuw onderdeel van het Heilige Roomse Rijk.¹⁶ De bekendste en een van de belangrijkste heersers in de Tsjechische landen was Karel IV (bijlage A- V), die in 1355 de keizer van het Heilige Roomse Rijk werd. Hij was de zoon van het laatste lid van het Tsjechische veelbetekende geslacht van Přemyslieden. Zijn ouders waren Elisabeth

⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Verenigd_Koninkrijk_der_Nederlanden

¹⁰ https://nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_Belgi%C3%AB

¹¹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Verdrag_van_Londen_\(1839\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Verdrag_van_Londen_(1839))

¹² https://nl.wikipedia.org/wiki/Belgische_Revolutie

¹³ https://nl.wikipedia.org/wiki/Wilhelmina_der_Nederlanden

¹⁴ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Groothertogdom_Luxemburg_\(1815-1890\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Groothertogdom_Luxemburg_(1815-1890))

¹⁵ <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/module/nlrs/script/viewer.asp?soort=commentaar&artikel=24>

¹⁶ <https://www.stoplusjednicka.cz/romanum-imperium-fenomen-jmenem-svata-rise-rimska>

van Přemysliden en Jan van Luxemburg. Behalve met het Heilige Roomse Rijk was Karel IV was op een bepaalde manier ook met het gebied van de Lage Landen verbonden. Als keizer was hij namelijk tegelijkertijd ook de koning van alle lidstaten van het Heilige Roomse Rijk.¹⁷

Net zoals het bij Willem van Oranje in Nederland het geval is, wordt ook Karel IV in Tsjechië de Vader des vaderlands genoemd. Een andere parallel is, dat ook door deze beroemde figuur in de geschiedenis een universiteit werd opgericht. Dit gebeurde echter reeds in 1348. Hierdoor behoort de Karelsuniversiteit tot de oudste universiteiten in Europa.¹⁸ Tot de parallellen behoort bovendien, dat zowel Karel IV in Tsjechië, als ook Willem van Oranje door de huidige bevolking in hun landen als prominente figuren beschouwd worden. Dit blijkt uit de prominente plaatsen die ze in de populaire enquêtes van De Grootste Tsjech¹⁹ respectievelijk Nederlander²⁰ hebben.

Gedurende de Tsjechische geschiedenis speelden er talrijke adellijke huizen een belangrijke rol. In 1526 begon de periode van het huis Habsburg²¹. Toen werd Tsjechië een onderdeel van het Oostenrijk-Hongaarse Rijk. Hoewel Tsjechen natuurlijk een zelfstandige staat wilden, waren er ook onder de Habsburgse heersen sommigen, die populair waren. Tot deze behoorden bijvoorbeeld Rudolf II, Maria Theresia en haar zoon Jozef II. Alle drie de genoemde monarchen waren keizers van het Heilige Roomse Rijk.²²

Rudolf II koos als zijn zetel Praag in plaats van het bij andere monarchen van het huis Habsburg populaire Wenen. Toen Praag de hoofdstad van het rijk werd, beleefde de stad een ongekende bloeitijd.²³ In de regerperiode van Rudolf II werd Praag het centrum van allerlei beroemde kunstenaars en wetenschappers die uit de hele wereld naar Praag kwamen. Tot de bekendste kunstenaars op het keizerlijke hof van Rudolf II behoorden bijvoorbeeld de Italiaanse schilder Giuseppe Arcimboldo of de Nederlandse beeldhouwer Adriaan de Vries. In de categorie wetenschappers vallen dan bijvoorbeeld de wereldbekende astronomen Tycho Brahe en Johannes Kepler.²⁴

¹⁷ <https://www.prague.eu/cs/prectete-si/karel-iv.-nejvetsi-cech-12035>

¹⁸ <https://cuni.cz/UK-374.html>

¹⁹ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1166142508-nejvetsi-cech/11434-vysledky/>

²⁰ https://nl.wikipedia.org/wiki/De_grootste_Nederlander

²¹ <https://www.dejepis.com/ucebnice/nastup-habsburku-na-cesky-trun/>

²² [https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_panovn%C3%ADk%C5%AF_Svat%C3%A9_%C5%99%C3%AD%C5%A1e_%C5%99%C3%ADmsk%C3%A9#HabsburskoLotrinsk%C3%A1_dynastie_\(1745%E2%80%931806\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_panovn%C3%ADk%C5%AF_Svat%C3%A9_%C5%99%C3%AD%C5%A1e_%C5%99%C3%ADmsk%C3%A9#HabsburskoLotrinsk%C3%A1_dynastie_(1745%E2%80%931806))

²³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_II.

²⁴ <http://www.dejepis.com/ucebnice/veda-v-ranem-novoveku/>

Maria Theresia (bijlage A - VI) was een heel belangrijke persoon. Niet alleen in de geschiedenis van Tsjechië en Oostenrijk-Hongarije, maar ook voor heel Europa. Ze was heel bekend als hoofdvertegenwoordiger van de Periode van Verlichting. Dit had te maken met de talrijke hervormingen die ze tijdens haar regeerperiode doorvoerde. Tot de meest bekend en ingrijpende behoort de schoolhervorming die uit het jaar 1774 dateert.²⁵

Hoewel ze in de geschiedenisboeken als keizerin van het Heilige Roomse Rijk opgenomen staat, mocht ze officieel als keizerin niet regeren. Dit had te maken met het feit dat ze een vrouw was. Ze was alleen de echtgenote van de keizer.²⁶ Maar toch was het juist zij die feitelijk regeerde. Aanvankelijk had ze geen respect, noch in Oostenrijk, noch in de buurlanden. Maar in de loop der tijd werd ze een heel bekwame heerser. Tegelijkertijd was zij de enige vrouw, die ooit op de Tsjechische troon zat.²⁷

Onder de heerschappij van het huis Habsburg bleef Tsjechië tot 1918. Toen viel namelijk het Oostenrijk-Hongaarse Rijk mede als gevolg van de Eerste Wereldoorlog uiteen in verschillende nieuwe landen.²⁸ Dankzij de grondige voorbereidingen door verschillende belangrijke politici werd toenmalige Tsjechoslowakije direct een democratische republiek. De eerste president was Thomas Garrigue Masaryk (bijlage A - VII), die tijdens de oorlog de Tsjechische weerstand in het buitenland leidde.²⁹ In Tsjechië staat hij bekend als de Vader Masaryk en de president bevrijder.³⁰

1.2.1. Tsjechische geslachten

In mijn scriptie stel ik enkele Tsjechische geslachten kort voor. Deze geslachten vormen mijns inzien een rode draad tussen ons huidige democratische presidentssysteem en het voormalige systeem van de monarchie. Hiernaast bevat deze scriptie in het kader van de paragraaf “4.2 Presidentsverkiezingen” nog nadere informatie over het momenteel belangrijkste lid van het huis Schwarzenberg die een belangrijke Tsjechische politicus is. Dit heeft te maken met het feit dat hij in de eerste rechtstreekse presidentsverkiezing in 2013 de tegenkandidaat van de latere winnaar en de huidige president Miloš Zeman in de tweede ronde was. De reden waarom de onderstaande tekst basisinformatie bevat over enkele belangrijke

²⁵ <http://www.dejepis.com/ucebnice/osvicensky-absolutismus/>

²⁶ <https://www.dejepis.com/marie-terezie/>

²⁷ <https://www.dejepis.com/marie-terezie/>

²⁸ https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C5%AFsledky_prvn%C3%AD_sv%C4%9Btov%C3%A9_v%C3%A1lky#Rakousko-Uhersko

²⁹ <http://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/>

³⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1%C5%A1_Garrigue_Masaryk

geslachten die op het grondgebied van de huidige Tsjechische Republiek leefden en leven is, dat deze scriptie een complex inzicht in deze problematiek probeert te bieden. Hierbij dient echter nadrukkelijk te worden vermeld, dat het tegelijkertijd nadrukkelijk niet de bedoeling is om deze scriptie als historisch gericht te beschouwen.

Ondanks het feit dat Tsjechië een democratisch land zonder koninklijke familie is, zijn er enkele oude Tsjechische adellijke geslachten te vinden. In andere landen genieten de leden de adellijke families vaak een soort sterrenstatus. Maar in Tsjechië is het anders. Bij ons zijn de adellijke families bijna onbekend. Dit heeft te maken met de historische ontwikkelingen. Deze families moesten namelijk wegens het nazisme en/of communistische regime naar het buitenland emigreren. Tegenwoordig leven deze families of helemaal niet meer of slechts gedeeltelijk in Tsjechië.³¹ De leden van deze families leven meestal in het buitenland en zijn verspreid over de hele wereld. Maar dit neemt niet weg dat ze in Tsjechië nog steeds hun wortels en een rijke geschiedenis hebben.³² En juist om deze reden beschouw ik deze Tsjechische adellijke geslachten als rode draad die de geschiedenis met het heden sterk verbindt.

Tijdens de communistische era behoorden deze adellijke families tot de groepen mensen wiens eigendom in beslag werd genomen. Na de revolutie in 1989 kregen sommige van hen een gedeelte van hun gezinseigendom terug, maar tegenwoordig blijft noch steeds een deel van hun oorspronkelijke bezitting in de eigendom van de Tsjechische staat.

Op basis van een nieuwe documentaire genoemd *Modrá krev (Het Blauwe Bloed)*³³ uitgezonden door de Tsjechische publieke zender ČT1 heb ik besloten om de volgende Tsjechische geslachten kort voor te stellen. Deze documentaire cyclus is volgens mij goed gemaakt. Het heeft een heel speciale sfeer. Bovendien spreekt ook het idee om een documentaire over dit thema te maken mij intensief heel. Het gaat over de grootste en bekendste Tsjechische geslachten en hun geschiedenis. Verschillende leden van de gekozen adellijke geslachten delen hun meningen en vertellen over hun vroegere en huidige leven. Ik vindt het heel ontroerend dat ze in Tsjechië vaak slechts enkele kinderjaren hebben doorgebracht en toch voelen ze zich hier thuis. Noch in de Verenigde Staten, noch in Oostenrijk of Duitsland, waar ze opgegroeid zijn, maar juist in Tsjechië. Wegens hun moeilijke noodlot en dankzij hun trouw aan Tsjechië, verdienen deze geslachten een plaats in mijn scriptie.

³¹<https://www.ctidoma.cz/zivotni-styl/2018-05-09-ceska-slechta-dnes-jak-dopadly-nase-slavne-rody-40687>

³²<https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Ceska-televize-Modra-krev-Jak-zije-mlada-generace-ceske-slechty-472541>

³³ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/dily/>

COLLOREDO – Het huis Colloredo is oorspronkelijk een Italiaans geslacht, dat naar Tsjechië tijdens de Dertigjarige Oorlog (1618–1648) was gekomen. In de 17^e eeuw had dit geslacht in Tsjechië een veelbetekenende positie gekregen en het huis Colloredo werd een lid van de Tsjechische adel. Het tegenwoordige huis staat ook onder de naam Colloredo-Mansfeld bekend.³⁴ De complete familie moest in 1947 naar Oostenrijk emigreren.³⁵

Tegenwoordig bestaat de eigendom van het huis Colloredo uit de kastelen in Opočno en Dobříš. In het kader van restitutie kreeg het huis Colloredo het kasteel in Dobříš in 1998 terug. Het kasteel in Opočno (bijlage A - VIII) blijft echter nog steeds het onderwerp van een rechtszaak die al meer dan twintig jaar duurt³⁶. Voor de goede orde dient nog vermeld te worden, dat het huis Colloredo op het Tsjechische grondgebied nog het kasteel te Zbiroh bezat, dat de familie in 1990 terugkreeg. Maar de toenmalige eigenaar Jerom Colloredo-Mansfeld besloot om het kasteel terug aan de staat te verkopen.³⁷

De grote dilemma's voor welke ze stonden blijken bijvoorbeeld uit het citaat van Kristine Collorodo-Mannsfeld die in één deel van het desbetreffende deel van de genoemde documentaire zegt: *“Ik heb nooit verwacht, dat ik ooit naar Tsjechië terug zou komen. Mijn vader wilde wegens het regime niet terug.”*³⁸ Maar tenslotte was de familie na 1990 terug naar Tsjechië gekomen. Tegenwoordig leven ze gedeeltelijk in Tsjechië, Oostenrijk en Canada.

CZERNIN – Het huis Czernin is één van de oudste Tsjechische adellijke geslachten. De eerste vermeldingen van dit geslacht kunnen we reeds in de 12de eeuw vinden. In de stamboom van het huis Czernin vinden we ook andere oude en belangrijke geslachten uit de Tsjechische geschiedenis, zoals de Přemysliden, Jagiellonen, het huis Luxemburg en het huis Habsburg.³⁹ Tot de bezittingen van dit geslacht behoren in Tsjechië veel landgoederen, kastelen en burchten die met de rijkdom van dit geslacht corresponderen.

Dit geslacht speelde een heel belangrijke rol in de Tsjechische geschiedenis, omdat dankzij het huis Czernin in Tsjechië vele prachtige en veelbetekende gebouwen werden gebouwd. Hoewel sommige van de gebouwen tegenwoordig helaas alleen ruïnen zijn, staan ze als toeristische bestemmingen bekend. Dit geldt bijvoorbeeld voor de burcht Andělská hora.⁴⁰

³⁴ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Colloredov%C3%A9>

³⁵ <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/restituce-slechtickeho-majetku-colloredo-mansfeldove/46360>

³⁶ <https://domaci.ihned.cz/c1-65559970-colloredo-uspel-u-evropskeho-soudu-ve-sporu-o-mobiliar-zamku-opocno-ceske-soudy-porusily-jeho-prava-zni-rozsudek>

³⁷ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Colloredov%C3%A9#Colloredo-Mansfeldov%C3%A9>

³⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/416235100131004-colloredove/>

³⁹ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/414235100141001-czerninove/>

⁴⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cern%C3%ADnov%C3%A9_z_Chudenic

Sommige van de belangrijkste landgoederen van het huis Czernin worden tegenwoordig door het Nationale Bezienswaardigheidsinstituut beheerd. Het meest bekende gebouw van het huis Czernin is zonder enige twijfel het Czernin Paleis (bijlage A - IX) in Praag dat vanaf 1934 tot heden als de zetel van het Ministerie van Buitenlandse Zaken dient.⁴¹

Dit gebouw heeft voor de Tsjechen echter ook een treurige geschiedenis. Tussen 1939 en 1945 het paleis de zetel van een toenmalige Rijksprotector van het Protectoraat Bohemen en Moravië was. In 1948 was daar onder onduidelijke omstandigheden de zoon van de eerste Tsjechoslowaakse president Thomas Garrigue Masaryk, de toenmalige Minister van de Buitenlandse Zaken Jan Masaryk, dood gevonden.⁴² Of het een moord of een zelfmoord ging, is tot op de dag van vandaag niet helder.

KINSKY – Het huis Kinsky is een heel oud Tsjechisch geslacht, wiens geschiedenis en ontstaan niet helemaal bekend zijn. Dit huis is officieel op het begin van de 13^e eeuw ontstaan, maar toen was het huis Kinsky meer een rijke familie dan een adellijk geslacht. Tot de Tsjechische adel behoort het huis Kinsky sinds de 17^e eeuw.⁴³

De naam Kinsky is ontstaan ten gevolge van een slecht schrijven van Wchynsky. De oorspronkelijke naam van het huis Wchynsky is naar een dorp en een nabijliggend landgoed genoemd. In de loop der tijd werd Chynsky in plaats van Wchynsky geschreven en de huidige naam Kinsky is na de Dertigjarige Oorlog ontstaan.⁴⁴ Sindsdien was het huis Kinsky in opkomst.

Het huis Kinsky was in zijn verleden in verschillende takken verdeeld. Sommige takken waren niet zo belangrijk en ze zijn in de loop van der tijd uitgestorven, maar sommige andere hielden hun invloed. Sommige familieleden van Kinsky waren in de 16^e eeuw geëmigreerd naar Nederland waar ze de Nederlandse afstamming van het huis Kinsky opgerichtten. Deze leden werden de voorvaders van Wchynsky in Nederland en België.⁴⁵

KOLOWRAT – Het huis Kolowrat is een ander oud Tsjechische geslacht, wiens geschiedenis begin in de 13^e eeuw dateert. Dit huis had grote invloed op de politiek, cultuur en geschiedenis niet alleen in Tsjechië, maar ook in Centraal-Europa. De leden van het huis Kinsky bekleedden in het verleden verschillende hoge functies en posities. De naam van het huis komt

⁴¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cern%C3%ADnsk%C3%BD_pal%C3%A1c

⁴² https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cern%C3%ADnsk%C3%BD_pal%C3%A1c

⁴³ <https://www.historickaslechta.cz/prehled-rodu/kinsky-z-vchynic-a-tetova/>

⁴⁴ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/416235100131005-kinsti/>

⁴⁵ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kin%C5%A1t%C3%AD>

waarschijnlijk van het dorp Kolovraty, waarvandaan waarschijnlijk het eerste lid van het huis afkomstig was.⁴⁶

In 1989 keerde de familie terug naar Tsjechië uit de Verenigde Staten om hun gezinserfgoed terug te krijgen. Voordat de familie emigreerde, bezitte het huis Kolowrat vele burchten en kastelen. Na de terugkeer van emigratie kreeg de familie een deel van het erfgoed terug. Tegenwoordig bezit het huis Kolowrat enkele bekende kastelen en sommige paleizen in Praag. De bekendste nog bestaande kastelen van het huis Kolowrat zijn Rychnov nad Kněžnou en Černíkovice.⁴⁷

In Praag beschikt de familie over vier paleizen: het Kolowrat paleis, het Nieuwe Kolowrat paleis, Chicago Paleis en Purkyňova Paleis. Deze vier gebouwen worden samen als de Praagse paleizen of de Kolowrat huizen genoemd.⁴⁸

LOBKOWICZ – Het huis Lobkowicz is het oudste van de oorspronkelijke Tsjechische aristocratische geslachten. Het geslacht werd naar de burcht Lobkovic vernoemd, die de eerste bekende voorvader van het huis Lobkowicz was. De oorspronkelijke naam van het huis werd volgens de Duitse regels Lobkowitz geschreven. In 1919, na het ontstaan van het zelfstandige Tsjechoslowakije, besloot het hoofd van het huis dat de naam van het huis volgens de Oud-Tsjechische regels Lobkowicz zou worden geschreven.⁴⁹

Het erfgoed van het huis Lobkowicz werd verschillende keren in beslag genomen. Voor de eerste keer na het ontstaan van de Tsjechoslowakije toen de staat bijna 80% van de erven in beslag nam. De familie kreeg destijds echter tenminste een geldvergoeding. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het eigendom van de familie door de nazi's weer in beslag genomen, maar na het einde van de oorlog in 1945 kreeg de familie het eigendom terug. In 1948 was het eigendom opnieuw in beslag genomen, deze keer door de communisten en zonder enige vergoeding.⁵⁰

Na de Fluwelen revolutie in 1989 kreeg de familie sommige gebouwen terug. Dit geldt bijvoorbeeld voor het kasteel in Roudnice nad Labem. Een ander bekend gebouw van het huis Lobkowicz is het Lobkowicz Paleis in Praag. Er zijn zelfs twee Lobkowicz paleizen in Praag.⁵¹

⁴⁶ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolovratov%C3%A9>

⁴⁷ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolovratov%C3%A9>

⁴⁸ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolovratov%C3%A9>

⁴⁹ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/416235100131002-lobkowiczove/>

⁵⁰ <https://www.historickaslechta.cz/prehled-rodu/lobkowicz/>

⁵¹ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Lobkovicov%C3%A9>

Het eerste van hen bevindt zich op het terrein van de Praagse burcht⁵² en behoort toe aan de Lobkowicz familie. Het tweede paleis staat in de stadswijk Malá Strana. Dit paleis heeft de familie in 1927 aan de Tsjechische staat verkocht. Tegenwoordig dient dit Lobkowicz paleis als de zetel van de Duitse ambassade.⁵³

NOSTITZ – Het huis Nostitz is een heel oud geslacht en de huidige leden zijn de directe telgen van de Přemysliden en het huis Luxemburg. Ze zijn in de 16^e eeuw uit de Lausitz naar Tsjechië gekomen.⁵⁴ Het huis Nostitz had vele landgoederen, die door de nazi's werden weggenomen en later nogmaals door de communisten werden afgepakt. Toen de erfgenaam Mathilda Nostitz van het Nostitz naar Tsjechië terugkwam en het kasteel in Planá terugkeerde, wees de staat haar verzoek af. De staat verkocht het kasteel aan een particulier en de nieuwe eigenaar liet het kasteel vervallen. Een ander kasteel in Průhonice werd een toeristische bestemming en het nabij gelegen park is sinds 2010 een onderdeel van het UNESCO cultureel erfgoed.⁵⁵

Het huis Nostitz had ook enkele huizen in Praag. De bekendste is het voormalige Nostitz Theater, dat in de loop der tijd hernoemd werd en tegenwoordig de naam Statentheater draagt. Juist in dit theater vond de Praagse première van Mozart's opera Figaro's Bruiloft plaats met Mozart zelf als dirigent. Het was een groot succes en daarom besloot Mozart om een nieuwe opera speciaal voor Praag te componeren. Het was de Don Giovanni en de wereldpremière van deze opera had juist in het Nostitz Theater in Praag plaatsgevonden. Het is ook de reden waarom juist in dit theater de bekende film Amadeus van de beroemde Tsjechische regisseur Miloš Forman werd verfilmd.⁵⁶

Een ander gebouw dat met het huis Nostitz wordt verbonden, is het Nostitz Paleis. Het was eigendom van het huis Nostitz tot 1945 toen de staat het paleis van het huis Nostitz wegnam. Het paleis is vervolgens in het bezit van de staat gebleven. In het einde van de 20^e eeuw was het Nostitz Paleis de zetel van de Nederlandse ambassade. Heden ten dage dient het Nostitz Paleis als de zetel van het Ministerie van Cultuur.⁵⁷

SCHWARZENBERG – Het huis Schwarzenberg is een oud adellijke geslacht, dat oorspronkelijk uit het gebied van het hedendaagse Bayern afkomstig is. De eerste

⁵² <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolovratov%C3%A9>

⁵³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Lobkovick%C3%BD_pal%C3%A1c

⁵⁴ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/416235100131001-nostitzove/>

⁵⁵ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/416235100131001-nostitzove/>

⁵⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Stavovsk%C3%A9_divadlo#Zah%C3%A1jen%C3%AD_provozu

⁵⁷ <https://www.prague.eu/cs/objekt/mista/1764/nosticky-palac?back=1>

vermeldingen van dit huis komen uit de 12de eeuw. Het huis Schwarzenberg is één van de belangrijkste huizen. Niet alleen in Tsjechië en Duitsland, maar ook in heel Europa. De leden van de Schwarzenberg familie hadden vele belangrijke titels en functies in het Heilige Roomse Rijk en ook in het Koninkrijk Bohemen.⁵⁸

De landgoederen van het huis Schwarzenberg zijn gelegen voornamelijk in Zuid-Bohemen. Voor de Eerste Wereldoorlog behoorde het huis Schwarzenberg tot de rijkste geslachten in Europa. Het huis Schwarzenberg werd heel succesvol vooral op het gebied van bosbouw en vijverbeheer. Deze activiteiten zijn kenmerkend voor de Zuid-Bohemen. Maar ook in andere gebieden waren ze heel succesvol. De leden van het huis Schwarzenberg waren altijd heel populair bij de mensen, omdat ze altijd goed voor hun landgoederen en mensen zorgden.⁵⁹

In 1947 nam de staat het hele onroerende goed van het huis Schwarzenberg in beslag. Om dit te kunnen doen werd er zelfs een speciale wet aangenomen, zogenaamde *Lex Scharzenberg*⁶⁰ (bijlage X). Als gevolg van deze omstandigheden moest de Schwarzenberg familie emigreren. Na terugkomst in Tsjechië in 1990 kreeg Karel Schwarzenberg het eigendom van zijn geslacht terug. Tegenwoordig zijn er vele prachtige kastelen te vinden die in het bezit van het huis Schwarzenberg zijn en die tegenwoordig belangrijke en bekende toeristische bestemmingen zijn. Tot deze behoren bijvoorbeeld: Orlick nad Vltavou, Hluboká, Třeboň of het Schwarzenberg Paleis in Praag.⁶¹

Omdat het huis Schwarzenberg waarschijnlijk het meest bekende adellijke geslacht in Tsjechië is, wil ik erover iets meer schrijven. Zoals hierboven beschreven, is de voornaamste vertegenwoordiger daarvan tevens een populaire politicus die bovendien een belangrijke rol in de Tsjechische eerste rechtstreekse presidentsverkiezingen in het jaar 2013 speelde. Toen was hij namelijk de tegenkandidaat van de latere en tevens huidige Tsjechische president Miloš Zeman. Deze beroemde politicus is algemeen bekend als Karel Schwarzenberg en hij is het hoofd van het huis van Schwarzenberg. Zijn gehele naam is *Karl Johannes Nepomuk Josef Norbert Friedrich Antonius Wratislaw Mena von Schwarzenberg* en in enkele landen heeft hij de volgende titels: de vorst van Schwarzenberg, de hertog van Krumlov, de graaf van Sulz en de Klettgavan.⁶² In Tsjechië mag hij zijn titels officieel niet gebruiken, omdat het bij wet werd verboden. Na zijn terugkomst in Tsjechië leeft hij een actief maatschappelijk leven en is hij ook

⁵⁸ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Schwarzenbergov%C3%A9>

⁵⁹ <https://www.trebon.cz/trebon-wiki/17/Schwarzenbergov%C3%A9>

⁶⁰ <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zakon-143-1947-sb-tzv-lex-schwarzenberg/>

⁶¹ http://www.zamky-hrady.cz/1/hluboka_dejiny_schw.htm

⁶² https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Schwarzenberg

actieve politicus. Hij is de voormalige kanselier van de toenmalige president Václav Havel, voormalige Minister van Buitenlandse Zaken, baas van de Tsjechische diplomatie, erevoorzitter en medeoprichter van de rechtse politieke partij TOP 09. In 2013 heeft hij in de eerste algemene presidentsverkiezingen voor de presidentsfunctie gekandideerd. Met zijn pijp, vlinderdasjes, typische uitspraak en dutjes tijdens de zittingen van de Tsjechische Tweede Kamer werd hij in Tsjechië heel bekend.⁶³

STERNBERG – Het huis Sternberg is een ander oud geslacht. De eerste vermelding van dit geslacht dateert uit het jaar 1130, waarin het geslacht ontstond. Volgens een gezinslegende is een van de voorvaders van het huis de Sterneberg Caspar. Dit was één van de Drie Koningen, die naar Bethlehem waren gegaan om voor de pasgeborene Jezus te buigen. Daarom heeft het huis Sternberg een ster in zijn wapen. De ster is eigenlijk de ster van Bethlehem.⁶⁴

Na het jaar 1990 had het huis Sternberg in haar eigendom de volgende kastelen en burchten: Český Šternberk, Jemniště, Březina, Častolovice a Zásmuky. In Praag zijn nog enkele gebouwen, die het huis Sternberg liet bouwen.⁶⁵ Tot deze behoort bijvoorbeeld het Sternberg Paleis. Zoals de Lobkowitz paleizen, vinden we in Praag ook twee Sternberg paleizen. Het eerste paleis staat in de stadswijk Hradčany en is het behoort tot de belangrijkste barokgebouwen in Tsjechië.⁶⁶ Het tweede paleis bevindt zich in de stadswijk Malá Strana op Malostranské náměstí. Dit paleis is een onderdeel van het gebouwencomplex waarin de Tsjechische Eerste Kamer zit.⁶⁷ Beide gebouwen zijn heden ten dage in het bezit van de staat.

Een van takken van het huis Sternberg was ook bekend in Moravië. De leden van de familie oefenden belangrijke functies zoals districtshoofd of bisschop uit. Later werd het huis Sternberg met een ander Moravisch geslacht door een huwelijk verbonden, namelijk met het huis van Kravař. Dit Moravische geslacht was heel rijk en bezat vele belangrijke landgoederen, kastelen en burchten verspreid over geheel Moravië bezeten.⁶⁸

⁶³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Schwarzenberg

⁶⁴ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev/415235100131001-sternbergove/>

⁶⁵ <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternberkov%C3%A9>

⁶⁶ [https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternbersk%C3%BD_pal%C3%A1c_\(Hrad%C4%8Dany\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternbersk%C3%BD_pal%C3%A1c_(Hrad%C4%8Dany))

⁶⁷ [https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternbersk%C3%BD_pal%C3%A1c_\(Mal%C3%A1_Strana\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternbersk%C3%BD_pal%C3%A1c_(Mal%C3%A1_Strana))

⁶⁸ <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ternberkov%C3%A9>

1.3. Vergelijking

Op basis van de bovenstaande beschrijving van de geschiedenis en politieke situatie in de beide landen kunnen we deze twee landen proberen te vergelijken. Bij de vergelijking van deze afzonderlijke aspecten van de Nederlandse en Tsjechische geschiedenis kunnen wij natuurlijk enkele grote verschillen waarnemen die ongetwijfeld invloed op het tegenwoordige staatsstelsel hadden. Om deze reden is dit hoofdstuk van groot belang voor deze scriptie.

In de loop der geschiedenis was Nederland een onderdeel van het Heilige Roomse Rijk en vervolgens werd het een koninkrijk. Eerst waren er stadhouders en landvoogden in Nederland en deze functies werden in de loop der tijd erfelijk. Toen Nederland een koninkrijk werd, kwam een koning op de troon. De koninklijke functie is van oudsher erfelijk. Sindsdien het Koninkrijk der Nederlanden in 1815 was ontstaan, was het staatshoofd altijd een lid van het huis Oranje-Nassau.

Tsjechië was in tegenstelling tot Nederland onderdeel van het Heilige Roomse Rijk gebleven en later dan een lidstaat van het Oostenrijk-Hongaarse Rijk geworden. Gedurende een heel lange periode was Tsjechië onder de beheersing van het huis Habsburg. Toen de voorganger van het huidige zelfstandige Tsjechië, destijds nog Tsjechoslowakije, in 1918 na het uit elkaar vallen van Oostenrijk-Hongarije was ontstaan, was Tsjechië direct een democratische republiek geworden. In tegenstelling tot Nederland, dat 100 jaar vroeger al koninkrijk was geworden.

Tot de waarschijnlijke redenen waarom Nederland een koninkrijk was gebleven en Tsjechië een republiek werd kan ook de tijdperk waarin deze zelfstandige staten waren ontstaan. Terwijl Nederland al in 1815 in de (bijna) hedendaagse vorm ontstond wanneer koninklijke monarchieën gebruikelijk waren, was Tsjechië pas 100 jaar later ontstaan. In de 20^e eeuw begonnen na de Eerste Wereldoorlog moderne staatsvormen in plaats van erfelijke koninklijke functies te functioneren. Hierbij denken wij vooral aan de democratische systemen en verkiezingen. De democratische systemen werden steeds sterker en vervolgens ging het systeem van monarchieën ook democratiseren. Dit had tot gevolg dat na verloop van tijd ook de monarchieën democratisch gingen worden. Dit vertaalde zich in het beperken van de plichten van koningen en het toenemen van de macht van het parlement.

De eerste president van Tsjechoslowakije die net na de verdeling van het Oostenrijk-Hongaarse Rijk in 1918 als een nieuw zelfstandig land was ontstaan, was Thomas Garrigue Masaryk geworden. Tijdens de Eerste Wereldoorlog leidde hij de Tsjechische weerstand in het

buitenland. In het buitenland was hij heel actief en hij legde de basis voor belangrijke internationale relaties van de te vormen nieuwe staat. Dankzij deze buitenlandse relaties bijvoorbeeld in de Verenigde Staten of in Frankrijk, en zijn verdiensten, was hij de president geworden.⁶⁹ Er bestaat ook een wet, die over de staatsverdiensten van Thomas Garrigue Masaryk gaat. In Tsjechië wordt hij de Vader Masaryk en de President bevrijder bekend.⁷⁰

Wij kunnen zeggen dat deze verschillende manieren van het ontstaan van Nederland en Tsjechië en de verschillende ontwikkelingen van de staatsvorming sterke invloed op de hoofdvertegenwoordigers van deze landen hadden. Het verschil van de vorming zie ik erin dat het toenmalige Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder de Habsburgse beheersing was ontstaan en eigenlijk tot 1815 gebleven, toen het Koninkrijk der Nederlanden een zelfstandig land was geworden. Toen Tsjechoslowakije was ontstaan, was het op zo'n manier gebeurd dat het land een soort van "opvolger" van een ander land was. In tegenstelling tot Nederlanders die voor hun eigen land moesten vechten, was het ontstaan van Tsjechoslowakije een soort van vanzelfsprekende ontwikkeling in Europa na de Eerste Wereldoorlog. De gebeurtenissen na de Eerste Wereldoorlog hadden een grote invloed op de Europese indeling. Dat gebeurde natuurlijk op basis van de historische staatsgrenzen van enkele voormalige lidstaten van het Oostenrijk-Hongaarse Rijk. Tsjechen moesten natuurlijk ook onder de Habsburgse beheersing voor eigen land en taal vechten. Maar ze waren niet zo succesvol zoals de Nederlanders. Daarom moesten ze tot de 20^e eeuw op hun gelegenheid wachten.

Het andere verschil tussen de bovengenoemde landen zie ik in de staatshoofden. Behalve het verschil tussen de vormen - de koning en president - is er een verschil tussen mannen en vrouwen. Terwijl in Nederland meer dan honderd jaar vrouwen hebben geregeerd, heeft in Tsjechië nog geen vrouw geregeerd. De uitzondering wordt gevond door de Keizerin Maria Theresia uit het huis Habsburg, die ik echter moeilijk als het staatshoofd van Tsjechië kan noemen, omdat ze Oostenrijk-Hongarije geregeerde. Ik wil me in mijn scriptie namelijk vooral op de situatie van het zelfstandige Tsjechoslowakije en Tsjechië richten. Daarnaast werd ze de Keizerin genoemd, omdat ze de echtgenote van de Keizer Frans I Stefan was.

Zoals hierboven aangegeven, regeerden in Nederland in tegenstelling tot Tsjechië verschillende vrouwen. De eerste koningin was koningin Wilhelmina, die officieel sinds 1890 de troon besteeg. Toen was ze echter nog een kind, daarom regeerde haar moeder Emma in plaats van haar als een regent. In Nederland was het geen probleem om een vrouw op de troon

⁶⁹ <http://www.dejepis.com/tomas-garrigue-masaryk/>

⁷⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1%C5%A1_Garrigue_Masaryk

te hebben. In de meeste koninklijke families was het echter gebruikelijk dat vrouwen niet het land konden regeren. Persoonlijk vind ik dit een duidelijke bevestiging van het tolerante karakter van Nederland waar dit land internationaal zo bekend om staat. Daarom ben ik daardoor niet verbaasd.

2. De Koning der Nederlanden

Vroeger was het in Europa heel gebruikelijk om een koning of een ander monarch te hebben. Een land werd typisch door slechts één persoon geregeerd. Ze hadden een absolute macht en konden doen wat ze wilden. Enerzijds was het gemakkelijk om iets te beslissen, anderzijds bracht het grote risico's met zich mee als slechts één mens over het hele volk en land besliste.

Tegenwoordig gaat het met de monarchen echter helemaal anders. De meerderheid van de Europese landen heeft een democratisch politiek systeem. Hoewel naast Nederland bijvoorbeeld ook België, Groot-Brittannië of Denemarken een koning en een koningin hebben, deze hebben feitelijk bijna geen macht. De macht wordt tegenwoordig door het parlement uitgeoefend. En voor de koning of koningin blijven voornamelijk ceremoniële taken over die voornamelijk met het representeren van het land in het buitenland te maken hebben. Volgens mij zijn de koninklijke families in deze landen een deel van de cultuur, van de geschiedenis en van het alledaagse leven. De monarchie wordt vaak een belangrijke symbool van het land. Het is iets speciaals.

De tegenwoordige Nederlandse Koninklijke Familie komt uit het huis Oranje-Nassau. Het huis regeert sinds 1572 toen Willem van Oranje de stadhouder van het noordelijke Nederland werd.⁷¹ In 1581 was Nederland de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden verklaard. Toenmalige Nederland was officieel republiek en de stadhouders werden gekozen. Meestal kwamen ze uit het huis Oranje-Nassau dat vanaf 1747 officieel de opvolgingsrecht kreeg.⁷²

De stadhouders van Oranje-Nassau regeerden tot het jaar 1795 toen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden door Napoleon werd bezet. Nederland werd de Bataafse Republiek genoemd.⁷³ Tijdens de periode van de Bataafse republiek emigreerde de toenmalige Nederlandse stadhouder Willem V. van Oranje-Nassau naar Engeland. Franse stadhouders hadden enkele jaren Bataafse Republiek geregeerd, maar na Napoleons val kwam ook het Franse bestuur tot het einde.⁷⁴

Toen in 1815 het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden ontstond, werd Willem VI, de zoon van de laatste stadhouder Willem V. van Oranje-Nassau, de eerste koning der

⁷¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_van_Oranje

⁷² https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_provincie_nizozemsk%C3%A9

⁷³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_provincie_nizozemsk%C3%A9

⁷⁴ https://nl.wikipedia.org/wiki/Bataafse_Republiek

Nederlanden. Hij was de eerste koning uit het huis Oranje-Nassau en hij is de directe voorvader van de huidige Nederlandse koning Willem-Alexander. Willem VI staat meer bekend als de koning Willem I der Nederlanden. Behalve dat hij de eerste Nederlandse koning werd, riep hij zichzelf ook de hertog van Luxemburg.⁷⁵

Toen hij in 1840 overleed, werd zijn zoon Willem II voor negen jaar de koning. Na zijn dood in 1849 volgde hem zijn zoon Willem III op als de koning der Nederlanden. Wegens zijn slechte gezondheidstoestand in zijn laatste levensjaren heeft zijn echtgenote Emma op 20 november het koninklijk gezag over. *“Dit regentschap duurde slechts enkele dagen, want op 23 november 1890 overleed de vorst, 73 jaar oud.”*⁷⁶

Zijn dochter Wilhelmina werd in 1890 de eerste Nederlandse koningin. Dit had tot gevolg dat de Nederlandse unie in de huidige Nederland en Luxemburg verdeeld moest worden. Dit had te maken met het feit dat het in Luxemburg niet mogelijk was om een vrouw het land te laten besturen. *“In het Groothertogdom Luxemburg waren volgens de afgesloten erfstellingsovereenkomst alleen mannelijke afstammelingen uit het huis Nassau erfgerechtigd.”*⁷⁷ In dit verband is het belangrijk om de vraag te beantwoorden hoe het koningschap vroeger was en hoe het tegenwoordig is? Om de vraag betreffende de deze verschillen te kunnen beantwoorden, verwijzen we naar de informatie beschikbaar in de volgende digitale bron: *“Vroeger, in het feodale Europa, was het koningschap niet alleen een publiek ambt, maar ook een privaat eigendom, dat volgens de regels van (wat we nu zouden noemen) privaatrecht vererfde en kon worden vervreemd. Tegenwoordig is het koningschap een publiek ambt, waarvan de continue vervulling en ondeelbaarheid de voornaamste kenmerken zijn. Het is niet langer een persoonlijk bezit van de vorst. Om die veranderde betekenis te waarborgen zijn daarop toegesneden regels van erfrecht nodig, die zijn opgenomen in de Grondwet zelf.”*⁷⁸

De rol en de positie van de koning hebben in de loop der tijd natuurlijk veel veranderd. Veel moderne landen hebben tegenwoordig geen koning meer. Deze landen hebben meestal als het staatshoofd een – direct dan wel indirect – democratisch gekozen president. Deze staatshoofden worden door mensen in de verkiezingen gekozen in plaats van dat ze de functie zouden erven. Omdat om de hierboven met het citaat aangegeven redenen het in Nederland echter niet zo is, behoort de Nederlandse koning nog steeds tot de belangrijkste

⁷⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_I_der_Nederlanden

⁷⁶ https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_III_der_Nederlanden#Laatste_levensjaren

⁷⁷ https://nl.wikipedia.org/wiki/Wilhelmina_der_Nederlanden

⁷⁸ <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/artikel.html?artikel=24##artikel24>

vertegenwoordiger van Nederland. Dit ondanks het feit dat hij vooral een symbolische en representatieve functie heeft.

2.1. Positie in de maatschappij in Nederland en in de wereld

Uit de beschikbare bronnen blijkt dat de koning tegenwoordig vooral een representatieve functie heeft. Deze situatie is vergelijkbaar met andere staatshoofden van andere landen. Er wordt niet precies bepaald, wat de koning ten opzichte van zijn functies moet doen, omdat de macht van de koning heel sterk door de regering en het parlement wordt beperkt.⁷⁹

Als de koning aan verschillende culturele evenementen in het land deelneemt, maakt hij positieve indruk op de gewone mensen. Persoonlijk ben ik er van overtuigd dat het van de kant van de autoriteiten altijd sympathiek overkomt, als ze aan de gewone mensen laten zien, dat ze ook gewone mensen van vlees en bloed zijn. Ondanks dat ze officieel een hoge functie bekleden. Als het over het gewone leven gaat, lijkt de Koninklijke Familie open voor de maatschappij. Toch gelden er logischerwijze bepaalde regels. Enerzijds is het verboden om de leden van de Koninklijke Familie voor pers te fotograferen, maar anderzijds worden er regelmatig enkele officiële foto's van de Koninklijke Familie beschikbaar gesteld.⁸⁰ *“Er is geen bezwaar als particulieren of toevallige voorbijgangers voor hun eigen gebruik foto's maken, ook in privéomstandigheden, zolang deze foto's maar niet gepubliceerd worden.”*⁸¹

Leden van de Koninklijke Familie proberen steeds tegen ongewenste aandacht in de media te vechten. Vooral als het over verschillende roddelbladen gaat. Deze media tonen grote belangstelling voor het persoonlijke leven van de leden van de Koninklijke Familie. Hiernaast is het is vrij om de leden van het Koningshuis te fotograferen, wanneer ze een officiële rol vervullen, bijvoorbeeld op de Koningsdag. *”Zo betrof de weliswaar stiekem gemaakte foto uit 1965 van prinses Beatrix, arm in arm met haar aanstaande Duitse verloofde Claus, een nieuwsfeit. Dat gold ook voor de eerste foto van prinses Máxima als aanstaande verloofde van prins Willem Alexander in 2000.”*⁸²

Verder wordt in dat geval van deze problematiek gezegd dat *”de persvrijheid vóór het recht op privacy gaat als de publicatie bijdraagt aan een debat van algemeen belang.*

⁷⁹ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

⁸⁰ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/fotogalerij>

⁸¹ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/media-en-communicatie/vraag-en-antwoord/mogen-particulieren-fotos-maken-van-leden-van-het-koninklijk-huis>

⁸² <https://www.dupho.nl/kennisbank-auteursrecht/portretrecht/portretten-in-de-pers/privacy-van-de-koninklijke-familie>

Moeilijker ligt het met publicaties die enkel dienen ter bevrediging van de nieuwsgierigheid naar iemands privé leven, in het bijzonder foto's die het gevolg zijn van hinderlijk volgen. ⁸³

Maar het gaat niet alleen om officiële foto's voor media of privé foto's van de leden van de Koninklijke Familie of het gezin in de roddelbladen. Er worden ook elk jaar enkele privé foto's van het gezin en familie officieel bekendgemaakt. Het gaat bijvoorbeeld om de foto's van gezinsvakantie (bijlage B - I). Bovendien bestaan er in het leven van de familie enkele privé gebeurtenissen, die invloed op de hele monarchie hebben en die ook het maatschappelijke leven van het land kunnen beïnvloeden. Over dit soort van gebeurtenissen wordt altijd een officieel bericht uitgegeven. *“Bepaalde familiegebeurtenissen van leden van de Koninklijke Familie hebben niet alleen privé een bijzondere betekenis, maar spelen ook een rol in de voortgang van de monarchie. Over deze gebeurtenissen, zoals geboorte, doop, verjaardagen, verloving, huwelijk en overlijden, wordt vaak officieel bericht.”*⁸⁴

De staatshoofdvertegenwoordigers proberen de mensen te verbinden, maar het is niet altijd makkelijk. Natuurlijk bestaan er in Nederland ook mensen, die tegen de koning en monarchie staan. Het koningschap heeft natuurlijk niet alleen voordelen, maar ook verschillende nadelen. Tot deze behoort traditioneel de hoeveelheid geld dat aan de Koninklijke Familie en verschillende ceremonieën wordt besteed. Verder kunnen de mensen niet het staatshoofd zelf in verkiezingen kiezen zoals het in Tsjechië in het geval van de president gaat. Dit heeft te maken met de vaste regels inzake de troonopvolging die in Nederland van toepassing zijn. Aan de andere kant brengt het erfelijke systeem een groot voordeel met zich mee. De rechtstreekse presidentsverkiezingen verdelen vaak de mensen minimaal in twee groepen, de voorstanders en de tegenstanders van de gekozen president. Dat er in Nederland om een vast aantal jaren geen verkiezingen waarin een nieuwe staatshoofd gekozen zou worden, betekent natuurlijk niet dat er geen tegenstanders van de koning en Koninklijke Familie bestaan. Zoals gezegd, verschillende mensen hebben verschillende meningen en zoals er mensen zijn die van het koningschap houden, zijn er anderen voor welke dit niet geldt.

In deze context is het belangrijk om te herhalen dat het Nederlandse staatshoofd een relatief voordeel ten opzichte van de critici heeft. Omdat zijn plichten en functies in zeer grote mate tot de representatie van het land beperkt zijn, mag hij in feite niets zelf doen.⁸⁵ Tot de activiteiten van de Nederlandse koning in de wereld behoort dus dat hij op staatsbezoeken naar

⁸³ <https://www.dupho.nl/kennisbank-auteursrecht/portretrecht/portretten-in-de-pers/privacy-van-de-koninklijke-familie>

⁸⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/koninklijke-familie>

⁸⁵ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

het buitenland gaat en logischerwijze ook buitenlandse staatsbezoeken in Nederland ontvangt. Standaard gaat de koning op enkele staatsbezoeken naar de verschillende delen van de wereld. Deze staatsbezoeken duren meestal enkele dagen en ze bestaan uit verschillende plechtigheden, een aantal vaste onderdelen en ceremonieën. Hoewel ook de Tsjechische president en andere staatshoofden van andere Europese landen ook op staatsbezoek gaan, worden bij hen de staatsbezoeken meestal niet als verplichting van het staatshoofd gezien.

*“Een staatsbezoek is vanuit protocollair perspectief het hoogste bezoek dat tussen twee landen kan plaatsvinden en heeft als doel de goede relatie tussen landen te bevestigen en verdiepen, het wederzijds begrip te versterken en mogelijkheden tot verdere samenwerking te onderzoeken.”*⁸⁶ Staatsbezoeken vallen onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarom wordt de koning bij staatsbezoeken meestal door de minister van Buitenlandse Zaken vergezeld. Hiernaast is het gebruikelijk dat ook de partner van de koning aan de staatsbezoeken deelneemt.

In verband met de buitenlandse relaties van het Koninkrijk der Nederlanden mag niet worden vergeten dat de Nederlandse koning niet alleen de koning van Nederland is. Hij is tevens het officiële staatshoofd van de gebieden die buiten Europa tot het koninkrijk behoren. Tot deze behoren naast de Caribische landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten die tot 10 oktober 2010 de Nederlandse Antillen heetten en vanaf deze datum de status van zelfstandige landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden hebben. Daarnaast zijn er nog de drie openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba die samen het Caribisch Nederland vormen.⁸⁷ Deze worden ook als ”bijzondere gemeenten“ genoemd. Hoewel deze landen hun eigen regeringen hebben, blijft de Nederlandse koning steeds hun officieel staatshoofd.

2.1.1. Feesten

Zoals reeds hierboven aangegeven, neemt de Koning deel aan verschillende evenementen. Er zijn enkele staatsfeesten in Nederland, die sterk met de koning worden verbonden. Het gaat om de Koningsdag (bijlage B - II), die tegenwoordig op 27 april wordt gevierd. Het wordt ter gelegenheid van de verjaardag van de huidige koning Willem-Alexander gevierd.⁸⁸ Tot 2013 stond dit feest bekend als de Koninginnedag en het werd op gevierd 30 april, op de verjaardag van de voormalige koningin Juliana. Het is een nationale feestdag ter

⁸⁶ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/staatsbezoeken>

⁸⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/vraag-en-antwoord/waaruit-bestaat-het-koninkrijk-der-nederlanden>

⁸⁸ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koningsdag>

ere van het staatshoofd. ”*Deze dag staat in het teken van nationale saamhorigheid en wordt gevierd met een volksfeest met allerlei activiteiten en vrijmarkten.*“⁸⁹ Op deze dag bezoekt de Koninklijke Familie verschillende plaatsen en steden in Nederland, waar ze aan het feestelijke programma deelneemt.

Het tweede feest, dat met de koning sterk verbonden wordt, is Prinsjesdag. Dit feest heeft geen vaste datum, omdat dat elk jaar op derde dinsdag van september plaatsvindt. Hoewel dit feest eigenlijk met de koning niets te maken heeft, is de koning op dit feest een belangrijke persoon. Prinsjesdag is een dag, waarop de verenigde vergadering van de Nederlandse Staten-Generaal, met andere woorden van het parlement of de Eerste en Tweede Kamer, in de Ridderzaal van het Binnenhof plaatsvindt.⁹⁰ Deze gebeurtenis is een belangrijke dag voor het hele land, omdat hier onder andere de begroting en het belastingplan voor het volgende jaar worden bekendgemaakt. Deze documenten draagt de minister van Financiën in een speciaal koffertje met het opschrift "*Derde dinsdag in september.*" (bijlage B - III) De koning komt uit zijn Paleis Noordeinde naar het Binnenhof in de Gouden Koets (bijlage B - IV) of Glazen Koets (bijlage B - V). In de Ridderzaal leest hij altijd de troonrede voor, die echter door de ministers wordt geschreven. "*De troonrede is een uiteenzetting van het door de regering te voeren beleid voor het komende jaar. De traditie van het voorlezen van de troonrede door de Koning dateert nog uit de tijd dat de Koning zelfstandig regeerde.*"⁹¹

Dit feest is echter veel meer dan alleen een politieke gebeurtenis. Tijdens Prinsjesdag vinden er vele officiële ceremoniën plaats. Naast de hierboven vermeldde troonrede van de koning behoort tot deze ook de feestelijke route in de Gouden Koets van het Paleis Noordeinde naar het Binnenhof. Deze route wordt zo gepland dat het niet de kortste mogelijke route is. Verder zijn er ter gelegenheid van dit feest de koninklijke stoet, erewachten en orkesten te zien. Deze erewachten en orkesten staan langs de route van de koninklijke stoet. Deze erewachten en orkesten worden gevormd door alle delen van de krijgsmacht. Traditioneel wordt , zowel wanneer de koning het Paleis Noordeinde verlaat, als ook als hij op het Binnenhof aankomt, door de orkesten het Wilhelmus gespeeld.⁹²

2.2. Plichten van de Koning der Nederlanden

⁸⁹ <http://feestdagen.nl/2018/koningsdag>

⁹⁰ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/koninklijk-huisarchief/prinsjesdag>

⁹¹ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

⁹² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Prinsjesdag>

Als het om de plichten van de Koning der Nederlanden gaat, is de situatie betrekkelijk eenvoudig te beschrijven. De Koning der Nederlanden heeft bijna geen macht. Dit neemt echter niet weg dat hij vanzelfsprekend enkele plichten en bevoegdheden heeft. Maar deze worden heel sterk door de regering beperkt. De plichten en bevoegdheden van de koning kunnen in twee groepen verdeeld worden. Enerzijds gaat om enkele staatkundige taken, anderzijds heeft de koning ceremoniële taken.⁹³

Tot de staatkundige taken behoort vooral de benoeming van de ministers en staatssecretarissen. Het is alleen een formele functie, omdat voor alles wat de koning doet, de ministers verantwoordelijk zijn. Met andere woorden, de ministers zijn verantwoordelijk voor de koninklijke besluiten. Hoewel de Nederlandse koning een deel van de Nederlandse regering uitmaakt, heeft hij geen verantwoordelijkheid. *“De koning kan dan ook niet gedwongen worden af te treden naar aanleiding van een politieke handeling; een minister wel.”*⁹⁴ In de Grondwet staat dat de Koning der Nederlanden onschendbaar is.

Als de koning de ministers benoemt, wordt het besluit over de benoemingen ook door de minister-president meeondertekend. De verantwoordelijkheid daarvoor legt hij vervolgens aan het parlement af. Aan de andere kant leggen de nieuw te benoemen ministers en staatssecretarissen hun eed in de handen van de koning af.⁹⁵

Verder krijgt de koning de notulen van de ministerraad. *“De ministerraad is de vergadering van alle ministers onder leiding van de minister-president. Alle ministers, ook de ministers zonder portefeuille, maken deel uit van de ministerraad en hebben daarin stemrecht. In de ministerraad wordt overlegd over het algemene regeringsbeleid. De leden dragen hiervoor een collectieve verantwoordelijkheid.”*⁹⁶ Dankzij deze bepaling wordt de koning op de hoogte gehouden van wat in de ministerraad wordt besproken. Zowel de ministers als ook de minister-president bezoeken de koning om samen de benodigde zaken te bespreken. De minister-president bezoekt de koning iedere week, standaard op maandag. Het is niet bekend of de koning tijdens deze bijeenkomsten invloed of zelfs druk uit kan oefenen op het te voeren beleid. De koning heeft het recht om door zijn ministers geïnformeerd te worden. Hij mag hen waarschuwen en aanmoedigen.⁹⁷

⁹³ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

⁹⁴ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

⁹⁵ https://www.parlement.com/id/vh47j7avxf09/ministeriele_verantwoordelijkheid

⁹⁶ <https://www.parlement.com/id/vh8lnhrogv8/ministerraad>

⁹⁷ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

De koning speelt een belangrijke rol bij het ondertekenen van wetten en koninklijke besluiten. Een koninklijk besluit is echter een besluit van de regering. In het geval dat de koning een wet weigert te ondertekenen, kan er een probleem ontstaan. Hoewel deze situatie alleen theoretisch is, weet niemand, wat in dit geval zou gebeuren.

In dit opzicht is de situatie heel verschillend tot de situatie van de Tsjechische president, die makkelijk een wet kan weigeren. De politici moeten dan de wet nogmaals in het parlement proberen te verbeteren. In het geval dat de president steeds daarentegen staat, is het echter wel mogelijk om hem om te zeilen door zijn veto te overstemmen. Het desbetreffende wetsvoorstel wordt in dat geval alsnog door het parlement aangenomen.

De koning is officieel de voorzitter van de Raad van State. *”De Raad van State is een van de Hoge Colleges van Staat en heeft als voornaamste taak de regeringen het parlement te adviseren over wetgeving en bestuur.”*⁹⁸ Deze functie is echter alleen historisch en het heeft alleen een ceremoniële betekenis.

Een andere traditionele rol van het Nederlandse staatshoofd was om een rol te spelen bij het vormen van een nieuw kabinet. Deze rol werd echter voor de laatste keer in door de toenmalige koningin Beatrix gespeeld die een kabinetsformateur aanwees en op deze wijze enige invloed op het vormen van kabinet kon uitoefenen. Maar sinds 2012 is de situatie die van toepassing was uitsluitend wanneer er geen duidelijke voorkeur voor een bepaalde coalitie was, veranderd. *”Door een wijziging van het reglement van orde van de Tweede Kamer heeft die Kamer vanaf 2012 zelf de formatie en de aanwijzing van een (in)formateur ter hand genomen.”*⁹⁹

Als het over de ceremoniële taken gaat, heeft de koning vooral samenbindende en representatieve rol. Hoewel hij niet zoveel invloed in de politiek heeft, staat hij boven alle partijen. *”De Koning staat boven de partijen en vertegenwoordigt als het ware de gehele natie. Hij treedt bij staatsbezoeken op als 'eerste vertegenwoordiger' van ons land.”*¹⁰⁰

Zoals herhaaldelijk hierboven aangegeven, heeft de koning vooral de representatieve functie. Enerzijds ontvangt hij regelmatig staatshoofden en andere vertegenwoordigers van verschillende landen. Anderzijds brengt hij staatsbezoeken aan andere landen over de hele wereld. Daardoor worden de relaties tussen de landen versterkt. Dat heeft voordelen niet alleen van diplomatieke aard, maar het heeft ook een aanzienlijk economische belang. Hiernaast heeft

⁹⁸ https://www.parlement.com/id/vh8lnhrq7yan/raad_van_state_rvs

⁹⁹ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

¹⁰⁰ https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

de koning nog een rol bij het installeren van nieuwe ambassadeurs van andere landen in Nederland. Die bieden hun geloofsbrieven juist aan de koning aan.¹⁰¹

Verder gaat de koning op verschillende werkbezoeken binnen het koninkrijk om op die manier van allerlei ontwikkelingen in Nederland op de hoogte te blijven. Daarnaast is het ook gebruikelijk dat hij aanwezig is bij verschillende jubilea en andere belangrijke staatgebeurtenissen. Hij neemt bovendien deel aan enkele culturele evenementen en tentoonstellingen georganiseerd door verschillende organisaties. Daardoor draagt hij mijns inziens aanzienlijk bij tot het culturele leven in Nederland. Ook in het geval van rampen laat de koning zijn belangstelling zien ”om zo uiting te geven aan haar/zijn betrokkenheid.”¹⁰²

2.3. Het Koninklijk Huis en de Koninklijke Familie

Er is een verschil in Nederland tussen het Koninklijk Huis en de Koninklijke Familie. Wie een lid van het huis is en wie niet, wordt sinds 2002 door de wet Lidmaatschap Koninklijk Huis bepaald. Volgens deze wet behoren tot het Koninklijk Huis de volgende leden:

- *de Koning*
- *de afgetreden Koning (Koningin)*
- *de wettige nakomelingen van Koning Willem I die in de 1e of 2e graad verwant zijn aan de Koning en voor troonopvolging in aanmerking komen*
- *de echtgenoten van de hierboven genoemde leden*
- *degenen die op grond van de overgangsregeling bij de Wet lidmaatschap van het Koninklijk Huis deel uitmaken van het Koninklijk Huis*¹⁰³

Tegenwoordig heeft het Koninklijk Huis tien leden. De leden van het Koninklijk Huis zijn: koning Willem-Alexander, zijn echtgenote koningin Máxima (zie de staatsfoto van koning Willem-Alexander en koningin Máxima in de bijlage B - VI) en hun drie dochters - Prinses van Oranje Catharina-Amalia, Prinses Alexia en Prinses Ariane. Prins Constantijn, de broer van de koning Willem-Alexander en zijn echtgenote Prinses Laurentien zijn ook de leden van het Koninklijk Huis. Hun kinderen zijn het niet meer nadat Willem-Alexander de koning was geworden. Maar ze behouden nog steeds hun opvolgingsrechten is.¹⁰⁴

¹⁰¹ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/geloofsbrieven>

¹⁰² https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning

¹⁰³ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/koninklijk-huis-en-koninklijke-familie>

¹⁰⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis>

Verder behoort tot het Koninklijk Huis logischerwijze ook de voormalige koningin, Prinses Beatrix (bijlage VII), die in 2013 was afgetreden. Prinses Margriet, de zuster van Beatrix, en prof. mr. Pieter van Vollenhoven, de echtgenoot van Prinses Margriet, zijn ook de leden van het Koninklijk Huis. Twee van hun kinderen, de Prinsen Maurits en Bernhard, hebben hun lidmaatschap verloren toen Willem-Alexander de koning werd.¹⁰⁵

Behalve de leden van het Koninklijk Huis bepaalt de wet ook enkele redenen door welke de leden van het Huis hun lidmaatschap kunnen verliezen. Tot deze behoren:

- *zij het Nederlanderschap verliezen*
- *er bij Koninklijk Besluit ontslag wordt verleend*
- *zij trouwen zonder dat het parlement daar toestemming voor heeft gegeven*¹⁰⁶

In dit verband dient vermeld te worden, dat er enkele familieleden zijn die zonder de toestemming van het parlement waren getrouwd. In het geval dat ze ook leden van het Koninklijk Huis waren, verloren ze de daardoor hun lidmaatschap van het Koninklijk Huis. Deze situatie heeft betrekking tot de twee zusters van de voormalige koningin, de tegenwoordige Prinses Beatrix, de Prinsessen Irene en Christina. Hetzelfde geldt ook voor Prins Friso, de overleden broeder van koning Willem-Alexander, en de Prinsen Pieter-Christiaan en Floris, de kinderen van Prinses Margriet.¹⁰⁷

Naast de leden van het Koninklijk Huis behoren tot de Koninklijke Familie nog andere leden. Het gaat over verre verwanten van de koning die nog steeds leden van de familie blijven. Tot de Koninklijke Familie behoren natuurlijk ook de voormalige leden van het Koninklijke Huis, die hun lidmaatschap tot het Koninklijk Huis ten gevolge van de wet Lidmaatschap Koninklijk Huis verloren,¹⁰⁸ bijvoorbeeld de hierboven genoemde Prinsessen Irene en Christina en de Prinsen Pieter-Christiaan en Floris. Behalve het Koninklijk Huis behoren tot de Koninklijke Familie nog *Prinses Mabel, Prins Maurits, Prinses Marilène, Prins Bernhard, Prinses Annette, Prins Pieter-Christiaan, Prinses Anita, Prins Floris, Prinses Aimée, Prinses Irene en Prinses Christina en hun (aangetrouwde) kinderen en kleinkinderen.*¹⁰⁹

2.3.1. Opvolgingsrecht

¹⁰⁵ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/koninklijk-huis-en-koninklijke-familie>

¹⁰⁶ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/koninklijk-huis-en-koninklijke-familie>

¹⁰⁷ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/koninklijk-huis-en-koninklijke-familie>

¹⁰⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0013729/2002-06-12>

¹⁰⁹ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/koninklijke-familie>

Hoewel het tegenwoordig door het opvolgingsrecht duidelijk bepaald wordt dat de oudste nakomeling de opvolger is, was het vroeger niet automatisch. In tegenstelling tot de huidige situatie werd vroeger de koning niet door zijn nakomelingen in de koninklijke functie automatisch opgevolgd. De overleden koning kon door de oudste man van de familie worden opgevolgd of de nieuwe koning werd gekozen.¹¹⁰

In het geval van de keuze van een koningsopvolger kon de koning door het volk of door speciaal daartoe aangewezen keurvorsten worden gekozen. Bij de keuze moesten de verantwoordelijke kiezers de volgende koning uit bepaalde leden van bepaalde families kiezen. Er bestond geen volgorde en opvolgingsrecht, waarmee ze rekening moesten houden. Het belangrijkste criterium voor de keuze was de geschiktheid van een koninklijke kandidaat voor de functie. Hoewel de oudste zoon van de overledene koning de eerste kandidaat was, had hij geen opvolgingsrecht. Er bestond ook de mogelijkheid dat de koning zijn opvolger zelf kon benoemen.¹¹¹

Zoals hierboven vermeld kreeg het huis Oranje-Nassau het opvolgingsrecht in Nederland in 1747. Sindsdien regeert dit huis in Nederland en het opvolgingsrecht heeft betrekking tot de oudste nakomeling (zowel een zoon, als een dochter) van de koning (of koningin). In het Nederlandse opvolgingsrecht is het mogelijk voor een vrouw het staatshoofd te worden. In de Nederlandse wet wordt er specifiek bepaald, wie de opvolger is in het geval van het overlijden of aftreden van de koning. Het principe van de erfelijke troonopvolging wordt vastgelegd in artikel 24 van de Grondwet.¹¹²

De rol en de positie van de koning had in de loop der tijd natuurlijk vele ontwikkelingen meegemaakt. In de moderne constitutionele monarchie is de continuïteit van de troonopvolgers echter niet zo belangrijk als vroeger.¹¹³ De continuïteit van de troonopvolging is namelijk niet meer zo cruciaal voor het bestuur van het land, noch wegens de veiligheid en de bescherming van het land. Dit heeft te maken met het feit dat deze gebieden niet meer van het staatshoofd en de monarchie primair afhangen. Tegenwoordig wordt het staatsbestuur in verkiezingen gekozen. Dit heeft tot gevolg dat de overgrote meerderheid van voornamelijk de moderne Europese landen tegenwoordig geen koning meer heeft. Deze landen hebben als het staatshoofd

¹¹⁰ <https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1slednictv%C3%AD>

¹¹¹ <https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1slednictv%C3%AD>

¹¹² <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging>

¹¹³ <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/module/nlrs/script/viewer.asp?soort=commentaar&artikel=24>

een direct dan wel indirect democratisch gekozen president.¹¹⁴ Tegenwoordig wordt een staatshoofd, dat erfelijk zijn ambt heeft verkregen, over het algemeen als een historisch fenomeen gezien. Dit heeft zoals hierboven aangegeven te maken met de symbolische en representatieve rol die de koning vervult. Wat het opvolgingsrecht betreft, is het in de Nederlandse Grondwet precies bepaald, wie de volgende troonopvolger wordt.¹¹⁵ Dit is een belangrijk verschil om in een scriptie betreffende de vergelijking van de Nederlandse koning en Tsjechische president te noemen. Het fenomeen van het opvolgingsrecht speelt bij de vergelijking van de beide functies centrale rol. Terwijl de volgende troonopvolger duidelijk wordt bepaald, moet de president door mensen direct dan wel indirect worden gekozen. De huidige troonopvolger van de Nederlandse troon is de oudste dochter van Willem-Alexander, namelijk Prinses van Oranje Catharina-Amalia (bijlage B - VIII).¹¹⁶

Zoals reeds hierboven aangegeven, dragen de Nederlanders zelf in feite geen rechtstreekse verantwoordelijkheid voor wie hun volgende staatshoofd gaat worden. Dit gezien het feit dat de Nederlandse Grondwet precies bepaalt, wie de troonopvolger is. Enerzijds kunnen de mensen dus niets tegen de toekomstige koning doen in de situatie wanneer ze hem geen goede kandidaat zouden vinden. Aan de andere kant zijn er in mijn ogen nauwelijks redenen te noemen waarom de bevolking van de koning niet zou houden. Dit gezien de Koning der Nederlanden bijna geen macht in de politiek heeft. Daarom lijkt de tendentie om controversiële daden te doen en de maatschappij te verdelen aanzienlijk kleiner. Hij is gewoon de belangrijkste officiële vertegenwoordiger van Nederland. Bovendien is zijn periode niet onderhevig aan officiële ambtstermijnen waardoor de situatie in de Nederlandse context aanzienlijk stabiel lijkt met het staatshoofd dat onder normale omstandigheden meerdere decennia in functie is. In tegenstelling tot de Tsjechische verkiezingen vind ik bovendien de inhuldiging van de Nederlandse koning een feestelijke gebeurtenis, die de maatschappij verbindt.

Al deze elementen dragen er aan toe, dat de koning in Nederland ondanks zijn beperktere bevoegdheden veel populairder en minder omstreven figuur lijkt te zijn dan de Tsjechische president in Tsjechië.

¹¹⁴<https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/207513-kralovstvi-v-evrope-efektivni-statni-system-nebo-prezitek-moderni-doby/>

¹¹⁵ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging/lijn-van-troonopvolging>

¹¹⁶ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging/lijn-van-troonopvolging>

2.4. De Nederlandse koning en het Koninklijk Huis in de media

Tegenwoordig is het heel gewoon dat alle beroemde mensen hun persoonlijke profielen op verschillende sociale media hebben. In het verlengde hiervan heeft ook het Koninklijk Huis eigen openbare profielen voor communicatie met de pers en de media. Dankzij deze profielen kunnen mensen actuele informatie over hun staatshoofd vinden. Deze dienen om de officiële berichten van het Koninklijk Huis te publiceren. Volgens het officiële pagina van het Koninklijk Huis worden jaarlijks circa 350 (pers)berichten over het Koninklijk Huis verzonden¹¹⁷.

Behalve de persberichten vinden mensen op de officiële pagina ook de agenda¹¹⁸ van de leden van het Koninklijk Huis. Hier zijn verschillende openbare optredens te vinden en daarnaast worden hier ook de plannings van de werkbezoeken van de leden van het Koninklijk Huis gepresenteerd. Enkele werkbezoeken van de koning staan echter in de agenda niet opgenomen, omdat ze niet bij voorbaat aangekondigd worden. Dat geldt ook voor verschillende vergaderingen of besloten bijeenkomsten. Hiernaast geldt logischerwijze dat de persoonlijke agenda's van de leden van het Koninklijk Huis niet in de openbare officiële agenda te vinden zijn.

Wat betreft de sociale 'media, heeft het Koninklijk Huis eigen openbare profiel op Facebook¹¹⁹, Twitter¹²⁰ en Instagram¹²¹. Op deze sociale media kunnen mensen naast foto's en video's ook actuele informatie en berichten over de activiteiten van de koning Willem-Alexander, koningin Máxima en van de leden van het Koninklijk Huis vinden.

Naast deze sociale media waarop mensen vooral foto's van verschillende gebeurtenissen kunnen bekijken, bestaat er op de officiële website van het Koninklijk Huis ook de fotogalerij.¹²² *“In de fotogalerij staan foto's van openbare optredens van de Koning en de andere leden van het Koninklijk Huis... De fotogalerij is in gebruik vanaf 2005 en deze foto's zijn terug te vinden in het archief.”*¹²³ In deze fotogalerij worden ook de officiële portretfoto's van de leden van het Koninklijk Huis opgenomen.

¹¹⁷ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/media-en-communicatie/communicatie-over-leden-van-het-koninklijk-huis>

¹¹⁸ <https://www.koninklijkhuis.nl/agenda>

¹¹⁹ <https://www.facebook.com/HetKoninklijkHuis>

¹²⁰ <https://twitter.com/@koninklijkhuis>

¹²¹ <https://www.instagram.com/koninklijkhuis>

¹²² <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video>

¹²³ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/media-en-communicatie/communicatie-over-leden-van-het-koninklijk-huis>

Behalve de bovengenoemde informatiebronnen waarop de geïnteresseerde vooral foto's van de leden van het Koninklijk Huis kunnen vinden, heeft het Koninklijk Huis ook eigen YouTube-kanaal. *“Op het YouTube-kanaal Koninklijk Huis is actueel en historisch beeldmateriaal over leden van het Koninklijk Huis te vinden. Naast reportages over het werk van Koning Willem-Alexander, Koningin Máxima en Prinses Beatrix, vindt u hier ook beeldmateriaal van troonredes, huwelijken en kersttoespraken. De oudste beelden zijn van de inhuldiging van Koningin Wilhelmina in 1898. Dit kanaal wordt regelmatig aangevuld met actuele en historische beelden.”*¹²⁴

Op de website van het Koninklijk Huis bestaat er ook een speciale pagina¹²⁵ waarop de toespraken van de leden van het Koninklijk Huis na het uitspreken worden geplaatst. Hier zijn ook de troonredes te vinden.

¹²⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/media-en-communicatie/communicatie-over-leden-van-het-koninklijk-huis>

¹²⁵ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/media-en-communicatie/communicatie-over-leden-van-het-koninklijk-huis>

3. De Tsjechische president

De Tsjechische Republiek is een democratisch land, waar de president de hoofdvertegenwoordiger van is en tevens de functie van de opperbevelhebber van het leger vervult. Hij dient het land vooral in het buitenland te representeren.¹²⁶ Hoewel we moeten constateren dat de Tsjechische president niet echt een dominante rol in het alledaagse leven van de gewone mensen speelt omdat zijn bevoegdheden door het parlement heel beperkt zijn, toch mag zijn rol niet onderschat worden. Zijn handelingen kunnen namelijk het (politieke) leven degelijk beïnvloeden.

Zijn invloed op de gewone mensen en de hele Tsjechische maatschappij was heel sterk te voelen tijdens de rechtstreekse presidentsverkiezingen in de jaren 2013 en 2018. In dit verband moeten we echter stilstaan bij de vraag: Was het de invloed van de president? Of moeten we constateren dat het de invloed van de presidentskandidaten en van de toekomstige president was?. Of was het misschien slechts het gevolg van de mediadruk? Het is moeilijk om antwoorden op deze vragen te vinden, want politiek is en blijft een heel complexe zaak waar allerlei verschillende belangen spelen. Om deze reden staat nadere informatie betreffende de presidentsverkiezingen en presidentsplichten vermeld in de zelfstandige paragrafen hieronder.

De president vormt in het Tsjechische systeem een deel van de uitvoerende macht. Officieel heeft hij meer representatieve taken dan reële invloed op de Tsjechische politiek. De uitvoerende macht wordt in de Tsjechische Republiek naast de president namelijk door de regering gerepresenteerd.¹²⁷ Het is de bedoeling dat deze twee onderdelen van de uitvoerende macht onafhankelijk van elkaar moeten zijn. Net zoals de uitvoerende macht, de wetgevende macht en de rechterlijke macht. Dit neemt echter niet weg dat al deze onderdelen met elkaar als communicerende vaten dienen te samenwerken om de staat goed te laten functioneren. Maar hoe deze politieke theorie in de praktijk fungeert, blijft natuurlijk de grote vraag.

Dezelfde constatering is van toepassing ook op de relatie tussen de president en de regering. Als de regering geen ondersteuning van de president heeft, veroorzaakt dit vergaande problemen in de maatschappij. Deze wisselwerking geldt natuurlijk ook andersom. De president heeft het respect van de regering en natuurlijk vooral van de mensen nodig om een goede president te kunnen zijn. Maar wat de president een goede president maakt blijft vanzelfsprekend een heel subjectieve vraag.

¹²⁶ <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

¹²⁷ <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Sinds 2013 wordt de Tsjechische president door de mensen in de rechtstreekse presidentsverkiezingen gekozen. Om gekozen te worden moet hij in de eerste dan wel de tweede ronde de volstreekte meerderheid van de geldige stemmen krijgen. Zijn ambtstermijn begint op de dag van zijn inauguratie waarin hij zijn presidentseed moet afleggen.¹²⁸ De presidentseed luidt in de Nederlandse vertaling als volgt: *“Ik beloof de loyaliteit aan de Tsjechische Republiek. Ik beloof de Grondwet en de wetten te behouden. Ik beloof mijn ambt te eren voor het welzijn van alle mensen volgens mijn beste bewustzijn en geweten.”* Vanaf deze dag gaat de ambtstermijn van de president van vijf jaar in. Mocht de president de eed weigeren af te leggen, dan zou zijn presidentsfunctie niet erkend worden. In dat geval zou de president zijn voorziene functie moeten afstaan en zijn demissie bij de voorzitter van de Eerste Kamer moeten voorleggen.¹²⁹

De laatste inauguratie van de president van de Tsjechische Republiek vond plaats op 8 maart 2018 (bijlage C - I). Het is een officiële en zeer feestelijke staatsgebeurtenis en toch veroorzaakte dit evenement veel commotie en een golf van negatieve aandacht in de media. Dit had te maken met het feit dat vermoedelijk wegens onenigheden van de president tijdens zijn eerste ambtstermijn sommige gasten waaronder ook de rectors van universiteiten niet voor de inauguratie uitgenodigd werden. Uit protest waren dan sommige genodigden niet gekomen om solidariteit met deze niet genodigde gasten te tonen. Tot veel aandacht leidde bovendien dat op de lijst van de gasten vele mensen zaten die de gekozen president tijdens zijn campagne die hij officieel niet had gevoerd, hadden gesteund. Hiernaast zorgde voor veel commotie ook de verdeling van plaatsen in de zaal. De reden was dat sommige eregasten minder prestigieuze plaatsen toegewezen kregen dan bijvoorbeeld ambtenaren van het presidentskantoor of zelfs hun echtgenoten.¹³⁰

Volgens de meeste media maakte Miloš Zeman een grove fout in zijn inauguratierede toen hij de Tsjechische publieke omroep bekritiseerde. Volgens hem steunden deze media namelijk in de periode vóór de verkiezingen de standpunten van de rechtse partij TOP09 die tegen hem was.¹³¹

¹²⁸ <https://www.finance.cz/501196-prima-volba-prezidenta-cr/>

¹²⁹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹³⁰ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-inaugurace-2018-zajimave-momenty_1803082110_hm

¹³¹ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/mirolava-nemcova-vysvetluje-proc-odesla-z-inaugurace_1803081645_miz

Deze felle kritiek op de publieke omroep was voor sommige gasten de reden om de zaal onmiddellijk uit protest te verlaten. Dat was heel schokkend. De eerste persoon die de zaal verliet, was de voormalige voorzitter van de Tweede Kamer en lid van de liberale rechtse partij ODS, Miroslava Němcová. Andere politici volgden haar. Het ging vooral om de politici van de politieke partij TOP 09. Onder deze ook Karel Schwarzenberg, de voormalige voorzitter van TOP 09 en hun presidentskandidaat in de presidentsverkiezingen in 2013 die toen in de tweede ronde de tegenkandidaat van Miloš Zeman was.¹³²

Als reden voor het verlaten van de zaal gaf Němcová aan: *"De president heeft gezworen dat hij de natie zou verbinden. En onmiddellijk in de tweede of derde zin van zijn toespraak heeft hij zijn belofte verbroken."*¹³³

¹³²https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslava-nemcova-vysvetluje-proc-odesla-z-inaugurace_1803081645_miz

¹³³https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslava-nemcova-vysvetluje-proc-odesla-z-inaugurace_1803081645_miz

3.1. De positie in de maatschappij en in de wereld

De positie van de Tsjechische president is moeilijk te bepalen, omdat het in aanzienlijke mate afhankelijk is van wie de president is. En wat voor een persoon de president is. Aangezien ik geen politicoloog ben, besloot ik om de positie van de Tsjechische president eerst vanuit de optiek van de Grondwet te beschrijven.

De positie van de Tsjechische president wordt in de Grondwet afgebakend in hoofdstuk drie dat over de uitvoerende macht gaat waar de president een onderdeel van vormt. In het artikel 54 staat opgenomen dat de president het staatshoofd is. Maar de Grondwet bepaalt niet precies, wat de president als het staatshoofd moet doen.¹³⁴ Daardoor kan de president in grote mate aan zijn functie een invulling geven die hij gepast vindt. Om deze gevarieerde manieren van de invulling van de functie van de Tsjechische president in kaart te brengen, heb ik besloten om de drie Tsjechische presidenten kort te beschrijven.

3.1.1. Václav Havel

Václav Havel (5 oktober 1936 – 18 december 2011) (bijlage C - II) was een Tsjechische schrijver en dramaticus, dissident en politicus. Hoewel hij een schrijver van moderne literatuur was en een belangrijke plaats onder de Tsjechische schrijvers van de 20^e eeuw had, staat hij in de hele wereld bekend als de Tsjechoslowaakse en later de Tsjechische president. Wegens zijn meningen en zijn strijd tegen het communistische regime werd hij door de communisten vervolgd en moest hij enkele jaren in een gevangenis doorbrengen.¹³⁵ Dit neemt echter niet weg dat hij voor vele mensen een held was.

Omdat hij oorspronkelijk geen politicus maar een gewone mens was, was hij bij de gewone mensen heel populair. Hij behoort tot de symbolen van de Fluwelen Revolutie uit het jaar 1989 waarin na vier decennia van het communistische regime de vrijheid en democratie in Tsjechoslowakije hersteld werden.¹³⁶ Tijdens zijn presidentsfunctie legde hij enorme nadruk op de problematiek van het beschermen van de mensenrechten in de wereld. Dit had vermoedelijk te maken met zijn eigen slechte ervaringen met het communistische regime dat systematisch de mensenrechten van verschillende mensen schond.¹³⁷ Tot heden wordt Václav Havel door

¹³⁴ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹³⁵ <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/prezidenti/vaclav-havel/r~i:wiki:902/>

¹³⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Havel

¹³⁷ https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Havel

verschillende mensen in de Tsjechische Republiek en ook in het buitenland als het prototype van een goede president en goede mens, die in de gewone mensen geïnteresseerd is.

Václav Havel werd na de Fluwelen Revolutie de president van het toenmalige Tsjechoslowakije. Hij oefende de presidentsfunctie tot het verdelen van Tsjechoslowakije in 1992 uit. In 1993 werd hij door het parlement gekozen tot de president van het inmiddels zelfstandige Tsjechië. Vijf jaar later werd hij voor de tweede keer gekozen tot de Tsjechische president. Aangezien hij de laatste Tsjechoslowaakse president en tevens de eerste Tsjechische president was, bekleedde hij de presidentsfunctie gedurende de periode tussen 1989 en 2003.¹³⁸

Bij vele mensen heeft Václav Havel tot heden de positie van de lievelingspresident en de volksheld. Gedurende de decennia van het communistische regime behoorde hij tot de belangrijke personages die aan vele mensen hoop gaven. Toen hij de president werd, nam hij de functie aanvankelijk misschien niet zo serieus. De ontwikkeling van Havel tijdens zijn presidentsfunctie en de toenmalige sfeer na de revolutie staat mooi beschreven in een artikel gepubliceerd in het Tsjechische tijdschrift Respekt.¹³⁹

Het is symbolisch dat een onderdeel van zijn handtekening een klein hart was (bijlage C – III). Een verlicht hart werd ook als symbool van Havel ook op de Praagse Burcht opgehangen (bijlage C - IV). Hiernaast werd ook een zin uit één van zijn toespraken gehouden tijdens de Fluwelen Revolutie in 1989 heel beroemd. Hij benadrukte dat “*de waarheid en liefde de leugen en haat moeten overwinnen.*” Deze formulering is tot heden heel bekend en onlosmakelijk met Václav Havel verbonden. Mensen die de inhoud van deze zin in de werkelijkheid proberen te verwezenlijken en in het verlengde daarvan bijvoorbeeld het multiculturalisme positief zien, worden door hun critici vaak pejoratief als “pravdoláskari” dus “de waarheidliefdehouders” bestempeld.¹⁴⁰ In het buitenland was Havel heel bekend, populair en gerespecteerd. Hiervan getuigen naast de vele monumenten ook de zogenaamde Václav Havel bankjes die naast Tsjechië ook in de verschillende landen van wereld te vinden zijn. Ter herinnering aan deze belangrijke president werd na zijn overleden ook het grootste Tsjechische genoemd. Hiernaast zijn er ook vele straten en pleinen in Tsjechië en in de wereld die zijn naam dragen. En er werd zelfs een wet aangenomen die over de verdienste van Václav Havel gaat.¹⁴¹

¹³⁸ <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/prezidenti/vaclav-havel/r~i:wiki:902/>

¹³⁹ <https://www.respekt.cz/tydenik/2011/53/zhaslo-srdce-na-hrade>

¹⁴⁰ https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/vaclav-havel-a-pardubicky-kraj.A161003_2276807_pardubice-zpravy_jah

¹⁴¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Havel#Pam%C3%A1tka_V%C3%A1clava_Havla

Toen Václav Havel de president was, werd Tsjechië nadrukkelijk op het West georiënteerd. Dit vertaalde zich in het aanzienlijk verbeteren en intiensiever maken van de Tsjechische internationale relaties met de westerse landen na het jaar 1989. Hoewel het mede veroorzaakt kon worden door de na-revolutie sfeer, toch had Václav Havel als het Tsjechische staatshoofd hele grote invloed op deze ontwikkelingen.¹⁴² Al deze positieve karakteristieken nemen echter niet weg, dat Václav Havel vanzelfsprekend niet helemaal perfect was. Net zoals elke mens heeft hij ook bepaalde fouten gemaakt en beslissingen genomen die door velen bekritiseerd worden. Dit neemt echter niet weg dat hij, zoals hierboven vermeld, door vele mensen tot heden als een held gezien wordt en in zekere mate geïdealiseerd wordt.¹⁴³

3.1.2. Václav Klaus

Václav Klaus (bijlage C - V) is Tsjechische econoom en politicus die tot de tweede president van Tsjechië werd gekozen. Als de opvolger van Václav Havel en tegelijkertijd zijn politieke tegenstander wordt Václav Klaus heel vaak met Václav Havel vergeleken. Hoewel Václav Klaus een ervaren politicus is, toch was zijn positie niet altijd even makkelijk.

Hij is de medeoprichter van de traditionele rechtse politieke partij ODS die liberaal gericht is. In de periode 1991 tot en met 2002 was hij de voorzitter van deze partij. Hij is tevens de voormalige minister-president en hij bekleedde ook de functie van de voorzitter van de Tweede Kamer. In 2003 en 2008 werd hij door de Eerste en Tweede Kamer tot de Tsjechische president gekozen.¹⁴⁴

In tegenstelling tot Václav Havel wordt Václav Klaus heel vaak gekritiseerd. Terwijl Havel een idealist was, is Klaus een sterke pragmaticus. Toen hij de minister-president was, sloot hij in 1992 de overeenkomst over de splitsing van Tsjechoslowakije met de toenmalige Slowaakse minister-president Vladimír Mečiar.¹⁴⁵ Na de verkiezingen in 1998 sloot hij bovendien met zijn opvolger, de toenmalige minister-president en de huidige president, Miloš Zeman, de zogenaamde “oppositieovereenkomst”. Het betrof een zeer ongebruikelijke politieke constructie waarin de grootste oppositiepartij de regeringspartij gedoogde. Deze samenwerking van de rechtse liberale partij ODS van Václav Klaus en de linkse, sociaal democratische partij

¹⁴²https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/vaclav-havel-a-pardubicky-kraj.A161003_2276807_pardubice-zpravy_jah

¹⁴³<https://hlidacipes.org/cesi-vzdycky-meli-presne-takoveho-prezidenta-ktery-odpovidal-stavu-narodarychly-prehled-od-tgm-k-zemanovi/>

¹⁴⁴ <https://www.klaus.cz/clanky/2470>

¹⁴⁵https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus#Rozd%C4%9Blen%C3%AD_%C4%8Ceskoslovenska

ČSSD van Miloš Zeman, was heel verrassend. De beide partijen stonden namelijk in de campagne scherp tegen elkaar.¹⁴⁶ Wegens deze overeenkomst waren vele mensen heel kritisch en er werd zelfs het bekende initiatief “*U wordt bedankt, maar vertrek!*”¹⁴⁷ opgericht, dat het vertrek van verschillende politici waaronder ook de beide latere presidenten van Tsjechië eiste. Ondanks het feit dat onder zijn leiding Tsjechië in 2004 de lidstaat van de Europese Unie werd, staat Václav Klaus wegens zijn kritiek van het in zijn ogen “Brusselse centralisme” en vermoedelijk ook wegens zijn latere pro-Russische houding, bekend als een felle criticus van de EU.¹⁴⁸ Hij is ook bekend dankzij zijn weigeren van de globale opwarming van de Aarde.¹⁴⁹ Behalve de politiek staat Václav Klaus dankzij zijn liefde voor tennis, skiën en wandelen bekend als een enthousiaste sportsman.¹⁵⁰

Tijdens zijn ambtstermijn maakte ook Václav Klaus natuurlijk enkele misstappen, zowel in Tsjechië, alsook in het buitenland. Eén van zijn meest bekende affaires was destijds heel populair onder de mensen geworden. Ter gelegenheid van het presidentsbezoek in Chili stopte Klaus de ceremoniële pen in zijn colbertzak. Hoewel het op zich acceptabel is om de ceremoniële pen ter herinnering te houden, toch trok de wijze van hoe hij het deed wereldwijd heel veel aandacht. Aan de andere kant was het niet zo serieus om in het kader van Tsjechische politiek daar grote gevolgen aan te koppelen. Hoewel het door velen als schande voor Tsjechië gezien werd, toch was het heel komisch en waren er veel grappen over gemaakt. Er ontstonden zelfs vele parodieën op.¹⁵¹

Een andere bekende affaire van hem is in 2013 plaatsgevonden toen hij amnestie aan meer dan 100.000 mensen heeft verleend. Hij deed het ter gelegenheid van het einde van zijn presidentsambtstermijn en het 20^e jubileum van het ontstaan van de Tsjechische Republiek. Dit stap werd helemaal niet populair tussen gewone mensen.¹⁵²

¹⁴⁶[https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus#Opozi%C4%8Dn%C3%AD_smlouva_\(1998%E2%80%932002\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus#Opozi%C4%8Dn%C3%AD_smlouva_(1998%E2%80%932002))

¹⁴⁷ https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bkujeme,_odejd%C4%9Bte!

¹⁴⁸<https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/klaus-svoj-kritikou-eu-rozv%C4%9Bil-v-r-debatu-o-dleitosti-evropsk/>

¹⁴⁹<https://www.denik.cz/regiony/vaclav-klaus-je-dulezite-mit-perspektivu-v-prostoru-a-case-20171109.html>

¹⁵⁰https://www.idnes.cz/sport/ostatni/klaus-sportovcem-slusny-hrac-dobre-fauly-a-levicovy-snowboard.A110613_095409_fotbal_ot

¹⁵¹https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/klaus-ukradl-pero-vsmlsi-si-v-americe-brity-bavi-jeho-spokojeny-usmev.A110413_121248_zahranicni_ip1

¹⁵²https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/amnestie-vyroci-pet-let-vaclav-klaus-preplnenost-veznic-vezenska-sluzba-ministerstvo-spravedlnosti.A171229_145930_domaci_bja

3.1.3. Miloš Zeman

Miloš Zeman (bijlage C - VI) is Tsjechische politicus, die de derde Tsjechische president in de geschiedenis van de Tsjechische Republiek werd. Tegelijkertijd is hij de eerste president, die direct door de mensen in de rechtstreekse algemene presidentsverkiezingen werd gekozen.¹⁵³

Hij is de voormalige voorzitter van de sociale democraten, de linkse partij ČSSD, die dankzij Zeman één van de sterkste en belangrijkste Tsjechische partijen was geworden. Tegelijkertijd staat hij net zoals zijn voorganger, president Václav Klaus, bekend wegens het sluiten van het zogenaamde oppositieverdrag.¹⁵⁴ Logischerwijze behoorde hij dus ook samen met zijn voorganger tot de prominente figuren tegen welke het bovengenoemde campagne “*U wordt bedankt, maar vertrek*” gericht was. Toen hij als kandidaat niet succesvol was in de presidentsverkiezingen van het jaar 2003, nam hij niet alleen afscheid van de sociale democraten die hem in de verkiezingen niet voldoende steunden, maar trok hij zich voor de periode wanneer Václav Klaus de president was, helemaal terug uit de politiek. Hij genoot van zijn pensioen in een dorpje op het platteland.¹⁵⁵ Achteraf gezien was dit een hele slimme zet, want hoe ironisch het ook mag lijken, hij won de eerste rechtstreekse presidentsverkiezing die in 2013 werden gehouden.¹⁵⁶ En hoewel hij aankondigde dat hij wel kandidaat voor de presidentsverkiezingen in 2018 zou zijn, maar geen campagne zou voeren, toch had hij een heel team mensen die het “namens hem uit hun vrije wil” deden. Bovendien gebruikte hij ook zijn frequente bezoeken naar de verschillende Tsjechische provincies om daar volgens velen in feite zijn campagne te voeren.¹⁵⁷ Om deze reden werd hij intensief bekritiseerd, omdat de overige presidentskandidaten geen kans kregen om hun meningen met de standpunten van hun tegenkandidaat die tijdens de campagne de zittende president was, te confronteren. Ondanks deze merkwaardige wijze van campagnevoeren werd Miloš Zeman voor de tweede keer tot de president van de Tsjechische Republiek gekozen. Kennelijk was deze tactiek effectief. Dit is op

¹⁵³ <http://www.zemanmilos.cz/cz/t/zivotopis.htm>

¹⁵⁴ [https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus#Opozi%C4%8Dn%C3%AD_smlouva_\(1998%E2%80%932002\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus#Opozi%C4%8Dn%C3%AD_smlouva_(1998%E2%80%932002))

¹⁵⁵ <http://www.zemanmilos.cz/cz/t/zivotopis.htm>

¹⁵⁶ <https://hlidacipes.org/cesi-vzdycky-meli-presne-takoveho-prezidenta-ktery-odpovidal-stavu-narodarychly-prehled-od-tgm-k-zemanovi/>

¹⁵⁷ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-milos-zeman-cesty-do-kraju-financovani-naklady_1802070600_kno

zich niet verbazend, want Miloš Zeman een ervaren politicus en hij is bovendien niet bang om zijn volgens velen controversiële meningen in het openbaar te delen.¹⁵⁸

In tegenstelling tot zijn voorgangers wordt hij heel sterk naar het Oosten georiënteerd en hij legt grote nadruk op intensieve samenwerking met landen zoals Rusland en China. De verwachte economische opbrengsten in de toekomst moeten kennelijk afwegen tegen actuele problemen in deze landen die voornamelijk met het handhaven van de democratische principes en het beschermen van de mensenrechten te maken hebben. Mede door deze houding wordt hij intensief bekritiseerd.¹⁵⁹

Hetzelfde geldt ook voor zijn grove taalgebruik in de media en ook zijn felle kritiek van de journalisten en de media, die hem niet goed gezind zijn.¹⁶⁰ Deze karakteristieken brengen hem dicht bij de manier van het vervullen van de functie van de president, die door de Amerikaanse president Donald Trump gehanteerd wordt. In deze context is het opvallend, dat hoewel Miloš Zeman tot de weinige Europese politici behoorden die Donald Trump tijdens de campagne voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen steunden,¹⁶¹ toch werd hij hiervoor ondanks vele interesse niet “beloond” in de vorm van een officiële ontvangst in het Witte Huis.

Ondanks al deze feiten en vooral in de recente maanden ook wegens zijn duidelijke gezondheidsproblemen, is en blijft Miloš Zeman een politicus die bij hele grote groepen mensen enorm populair is.¹⁶² Dit kan te maken hebben met zijn vermogen om heel aantrekkelijk en overtuigend toespraken te houden en zich tot de gewone mensen te richten.

De hierboven genoemde problemen met de gezondheid van Miloš Zeman worden op sommige momenten door zijn critici als een argument gebruikt waarom hij de functie van de president niet meer zou kunnen uitoefenen.¹⁶³

¹⁵⁸<https://hlidacipes.org/cesi-vzdycky-meli-presne-takoveho-prezidenta-ktery-odpovidal-stavu-narodarychly-prehled-od-tgm-k-zemanovi/>

¹⁵⁹ <https://hlidacipes.org/viroza-prichazi-kremlu-proc-milos-zeman-vzhlizi-k-rusku/>

¹⁶⁰ <https://domaci.ihned.cz/c1-66072890-primy-prenos-milos-zeman-slozi-svuj-druhy-prezidentsky-slib-sledujte-inauguraci-na-prazskem-hrade>

¹⁶¹<https://domaci.ihned.cz/c1-65445650-zeman-by-v-americky-ch-volbach-podporil-trumpa-obama-podle-nej-rozhasil-cely-stredni-vychod>

¹⁶²<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prezident-zeman-si-polepsil-duveruje-mu-kazdy-sesty-duvera-v/r~80e7246cb47511e594520025900fea04/>

¹⁶³<https://eurozpravy.cz/domaci/spolecnost/246307-zeman-ma-zdravotni-problemy-a-lekari-o-tom-nesmi-mluvit-tvrdi-biskup-maly-a-ovcacek-uz-nadava/>

3.2. Plichten en bevoegdheden van de Tsjechische president

Hoewel de Tsjechische president officieel de belangrijkste vertegenwoordiger van het land is, worden zijn plichten door parlement beperkt. De plichten en bevoegdheden van de president staan beschreven in de Tsjechische Grondwet. De afzonderlijke bepalingen zijn te vinden in het hoofdstuk drie, dat over de uitvoerende macht gaat. De plichten en bevoegdheden van de president worden beschreven in de artikels 62 en 63 van de Grondwet beschreven. Hoewel de president niet zo veel macht heeft, heeft hij naar verhouding meer macht dan de Nederlandse koning. Vooral wat de autonomie en vrijheid in zijn besluitvorming betreft. Dit neemt echter niet weg dat er in Tsjechië geen volledig presidentieel systeem bestaat zoals het bijvoorbeeld in de Verenigde Staten het geval is, waar de president heel grote macht heeft.¹⁶⁴

Toch beschikt de Tsjechische president over enkele bevoegdheden, die andere presidenten in parlementaire systemen niet hebben. In zekere zin is het dus mogelijk constateren, dat hij van bepaalde voordelen van het presidentiële systeem gebruik kan maken terwijl hij een onderdeel vormt van het parlementaire systeem. De Tsjechische president is bijvoorbeeld tijdens zijn ambtstermijn niet verantwoordelijk voor zijn daden. Daarnaast is hij onschendbaar.¹⁶⁵ Deze twee karakteristieken die overigens ook aan de Nederlandse koning van toepassing zijn, dragen bij tot het feit, dat de president in Tsjechië een heel sterke positie heeft.

Ondanks het feit dat de plichten en bevoegdheden van de president in de Tsjechische Grondwet staan beschreven, zijn de desbetreffende formuleringen nogal vrij en algemeen. Zo heeft de president verschillende rechten en bevoegdheden. Maar er staat nergens opgenomen dat hij bepaalde verplichtingen heeft. Dan kan in bepaalde situaties voor problemen zorgen, zeker wanneer de president de uiterste grenzen zoekt van wat de maatschappij en de politieke tegenstanders nog zullen accepteren. In de situaties wanneer in de Grondwet niet precies wordt afgebakend wat de president mag en moet, kan de president in feite macht hebben zonder dat hij bijvoorbeeld door de regering of het parlement zou worden beperkt.¹⁶⁶

Het eerste punt op de lijst van de presidentsbevoegdheden is dat de president de minister-president en de leden van de regering benoemt en ontslaat. Verder neemt hij hun demissie aan. Hij ontslaat ook de hele regering en aanvaardt de demissie ervan. Als een regering demissionair is, benoemt de president een nieuwe interim-regering. Hij roept de vergadering

¹⁶⁴ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁶⁵ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁶⁶ [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky#Absolutn%C3%AD_pravomoci_\(bez_kontrasignace\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky#Absolutn%C3%AD_pravomoci_(bez_kontrasignace))

van de Tweede Kamer bijeen en hij mag onder bepaalde omstandigheden zelfs de Tweede Kamer ontbinden.¹⁶⁷

Hij benoemt bovendien de rechters, de voorzitter en de vicevoorzitters van het Tsjechische Constitutionele Hof. Uit rechters benoemt hij de voorzitter en de vicevoorzitters van het Hooggerechtshof. Verder benoemt hij de president en vicepresident van het Tsjechische General Accounting Office en de leden van de Bankraad van de Tsjechische Nationale Bank.¹⁶⁸

In tegenstelling tot de Nederlandse koning mag de president een wet terug naar het parlement sturen, als hij zich erin niet kan vinden en ernstige bezwarendaartegen heeft. In dit geval moet de wet worden verbeterd en het moet opnieuw door het parlement worden goedgekeurd. Voor tweede keer is het wel mogelijk de wet zonder de toestemming van de president goedkeuren. Hij mag de wet niet weigeren in het geval dat het om een constitutionele wet gaat.¹⁶⁹

Aan alle bovengenoemde stappen die in het artikel 62 worden beschreven, geeft de president de invulling naar zijn eigen goedvinden. Toch zijn er bepaalde gevallen waarin naast de de ondertekening van de president ook de contrasignate van de minister-president of een ander lid van de regering nodig. Om welke gevallen het gaat wordt bepaald in het artikel 63. Voor deze medeondergetekende activiteiten is de regering verantwoordelijk.¹⁷⁰

In het eerste punt staat dat de president de staat in het buitenland representeert. Hij maakt buitenlandse staatsbezoeken en ontvangt buitenlandse staatshoofden en vertegenwoordigers. Hij onderhandelt en ratificeert internationale overeenkomsten. Hij is de opperbevelhebber van de Tsjechische strijdkrachten. De president bepaalt de termijnen voor de verkiezingen voor de Eerste en Tweede Kamer. Hij reikt aan en leent uit de staatsonderscheiding. Hij mag gratie en amnestie verlenen.¹⁷¹ Aan de deze bevoegdheid wordt meer aandacht besteed in het volgende hoofdstuk. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat de Nederlandse koning geen gratie of amnestie mag verlenen. In Nederland worden deze zaken in de vorm van een koninklijk besluit geregeld. Dat wil zeggen dat in Nederland gratiën en amnestiën door de regering wordt uitgevoerd.¹⁷²

¹⁶⁷<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁶⁸ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁶⁹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁷⁰ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁷¹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

¹⁷² https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vkugbqvdykzz/artikel_122_gratie_amnestie

De president benoemt ook de rechters en professoren. Enkele jaar geleden was er wegens in verband tot deze bevoegdheid een probleem ontstaan, toen Miloš Zeman sommige professoren herhaaldelijk weigerde te benoemen. Dit gebeurde nadat de desbetreffende kandidaten aan alle voorwaarden hadden voldaan. Toch vond president Zeman eigen redenen om de benoeming van deze kandidaten te weigeren.¹⁷³ Maar volgens vele critici van deze besluiten mag de president geen persoonlijke redenen en voorkeuren laten meewegen als beslissende factoren voor het wel dan niet benoemen van de kandidaten voor de functie van een universitaire professor. Maar zoals hierboven vermeld staat, omdat de formuleringen in de Grondwet nogal vaag en algemeen zijn, mag de president zijn speelruimte betrekkelijk “creatief” gaan benutten en uittrekken

Als gevolg van deze situatie werden zelfs rechtszaken gestart. *“Enkele dagen geleden heeft in deze rechtzaak een rechtbank beslist. De president mag niet de professoren weigeren te benoemen wanneer de kandidaten aan alle voorwaarden hebben voldaan. Deze bevoegdheid van de president wordt door de universiteitswet aangepast. De president mag de geschiktheid van de kandidaten niet opnieuw gaan beoordelen. Daardoor zou hij een ingreep plegen in de universiteitswet.”*¹⁷⁴

Wat de huidige Tsjechische president Miloš Zeman betreft, staat hij er om bekend dat hij vaak controversiële beslissingen aanneemt. Behalve de bovenbeschreven situatie met het niet benoemen van twee nieuwe professoren behoort tot deze groep beslissingen een reeks situaties die zich zowel in het binnenland, maar ook in het buitenland afspeelden. Hij probeert zijn macht systematisch te maximaliseren en hij doet het vaak op zijn eigen goedvinden.¹⁷⁵ Hij zegt en doet vaak iets zonder de toestemming van de regering. Bovendien is het niet ongebruikelijk dat zijn standpunten diametraal verschillend zijn van de standpunten van de regering. Daardoor veroorzaakt hij vaak problemen en ruzies in de Tsjechische maatschappij. Deze escalaties doen zich vaak voor in de internationale relaties. En ze hangen vaak nauw samen met de hierboven besproken pro-Russische standpunten die hij inneemt. Dit was het geval wanneer de bijvoorbeeld in het geval van de vergiftiging van de dubbele ex-Russische agent Skripal die samen met zijn dochter met Novichok in Engeland vergiftigd werd.¹⁷⁶

¹⁷³https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/univerzita-profesori-zeman-jmenovani-zaloba.A190114_124536_domaci_onkr

¹⁷⁴https://zpravy.idnes.cz/soud-rozsudek-ivan-ostadal-jiri-fajt-jmenovani-profesor-milos-zeman-1ii-domaci.aspx?c=A180427_103124_domaci_mpl

¹⁷⁵ <https://www.info.cz/cesko/chci-vetsi-moc-vzkazal-zeman-z-lan-rad-by-navrhoval-zakony-6118.html>

¹⁷⁶<https://nazory.aktualne.cz/komentare/vzkaz-pro-zemanovy-vo lice-prezident-zrazuje-ceske-zajmy/r~fa151788fc6411e8b7c1ac1f6b220ee8/>

Hoewel er om logische redenen die met het aannemen van constitutionele wetten niet nadrukkelijk alle regels voor alle situaties die zich ooit kunnen voordoen in de Grondwet opgenomen kunnen worden, toch zou het volgens mij niet verkeerd zijn als de president bij zijn daden meer rekening zou houden met zijn verantwoording ten opzichte van het Tsjechische volk en het Tsjechische imago in het buitenland.

3.2.1. Amnestie en gratie verlenen

De reden waarom juist aan de presidentiële bevoegdheid van amnestie en gratie verlenen een aparte paragraaf wordt geweid heeft te maken met het controversiële karakter van deze onderwerpen. Wegens het amnestiëren daalde altijd de populariteit van de desbetreffende presidenten. Om deze problematiek beter te schetsen, wordt het besproken aan het voorbeeld van alle drie de Tsjechische presidenten. Hiernaast wordt de invloed en omstandigheden betreffende het amnestiëren en gratiën op de Tsjechische maatschappij beschrijven.¹⁷⁷

Tot de bevoegdheden van de Tsjechische president behoort de mogelijkheid om een amnestie of gratie te verlenen. Tussen deze begrippen is er een wezenlijk verschil. Een gratie heeft betrekking tot een specifieke persoon en de straf tot welke deze persoon veroordeeld werd. Met andere woorden gaat in dit geval om een individuele kwestie. Om gratie te verlenen, is behalve de handtekening van de president geen andere handtekening nodig. De minister-president of een lid van de regering hoeven dus niet te contrasigneren. Voor het verlenen van gratie bestaan geen vaste regels, het hangt alleen van de president af.¹⁷⁸

In tegenstelling tot de gratie, wordt een amnestiëren aan een groep mensen op basis van een gelijke misstap verleend. Dit gebeurt meestal ter gelegenheid van een belangrijke of een bijzondere gebeurtenis, bijvoorbeeld als er een nieuwe president in de functie komt of juist als een oude president in zijn functie eindigt. Als president deze bevoegdheid wil gebruiken, is er wel de handtekening van de minister-president of een ander lid van de regering nodig.¹⁷⁹

Alle drie de genoemde presidenten hebben deze mogelijkheid benut. Deze stap was meestal niet populair en het heeft veel tegenstanders. Met de onderstaande voorbeelden wordt de invloed van deze stap op de Tsjechische maatschappij besproken. Het is interessant om te constateren, dat elke president aan de mogelijkheid om een gratie en amnestie te verlenen op een andere manier invulling gaf. Václav Havel was de eerste Tsjechische president. In de

¹⁷⁷ <https://www.e15.cz/domaci/vezenstvi-v-cesku-prezidenti-vyhlasili-45-amnestii-za-sto-let-1350388>

¹⁷⁸ <https://www.epravo.cz/top/clanky/amnestie-a-milost-a-jejich-formy-14774.html>

¹⁷⁹ <https://www.epravo.cz/top/clanky/amnestie-a-milost-a-jejich-formy-14774.html>

periode van de Fluwelen revolutie toen de communistische era afgelopen was maar de Russische troepen nog niet het land verlieten, zaten veel mensen in de gevangenis. De toenmalige Tsjechoslowaakse president Václav Havel die wat het verlenen van gratie betrekkelijk actief was, besloot ook een grootschalige amnestie in 1990 te verlenen. Daarvoor werd hij veel gekritiseerd.¹⁸⁰ Hoewel hij tot heden de populairste Tsjechische president is gebleven, worden deze stappen als controversieel gezien.

Tot de onbegrijpelijke gratiën die Václav Havel verleende, behoren enkele rechtzaken van verschillende moordenaars.¹⁸¹ Veel van hen kwamen later opnieuw in de gevangenis terecht. Hoewel deze gratiën voor vele mensen tot heden helemaal onbegrijpelijk zijn, valt er niets aan te doen aan het feit dat de president in het geval van een gratie verlenen zich tot niemand hoeft te verantwoorden. President Havel was zich goed bewust dat zijn amnestieën en gratiën niet populair waren. Daarom probeerde hij deze toe te lichten bijvoorbeeld in zijn verklaring¹⁸² die de redenen voor deze stappen bevat.. Havel schreef dat hij het verlenen van amnestieën en gratiën belangrijk vond, omdat volgens hem het recht blind is en ons systeem helemaal niet perfect is.

Václav Klaus verleende zijn bekende amnestie pas in 2013. Hij deed het ter gelegenheid van het einde van zijn presidentsambtstermijn en het 20^e jubileum van het ontstaan van de Tsjechische Republiek. Dit besluit kondigde hij aan in zijn laatste presidentiële nieuwsjaarrede in 2013. Deze amnestie gold voor ongeveer 111.000 mensen. Bijna 6.500 mensen ervan zatentoe al in de een gevangenis. Ook bij deze amnestie geldt echter, dat al na enkele maanden vele van hen terug in de gevangenis zaten. En na vier jaar na de amnestie was het aantal van de gevangenen bijna identiek met het jaar 2013.¹⁸³

In het geval van Klaus's amnestie was echter het grootste probleem dat hij enkele langlopende processen beëindigde. Deze regeling was van toepassing op de de processen die langer dan acht jaar bij de rechtbanken werden behandeld. De zaken waar dit voor gold waren vaak zeer complexe rechtzaken en ze hadden meestal betrekking tot managers, ondernemers en andere mensen op verschillende hoge posities. Sommige van hen leefden in het buitenland

¹⁸⁰ <https://www.euportal.cz/Articles/17280-vaclav-havel-dal-milosti-mnohonasobnym-vrahum-kteri-propusteni-znovu-vrazdili-jeden-z-nich-zneuzil-a-zavrazdil-osmimesicni-holcicku-ctete-o-otresnych-pripadech.aspx>

¹⁸¹ <https://www.novinky.cz/domaci/1831-havel-behem-12-let-v-uradu-udelil-radu-spornych-milosti.html>

¹⁸² <http://vaclavhavel.cz/index.php?sec=3&id=9&kat=1>

¹⁸³ https://zpravy.idnes.cz/amnestie-vyroci-pet-let-vaclav-klaus-preplnenost-veznic-vezenska-sluzba-ministerstvo-spravedlnosti-i7f-/domaci.aspx?c=A171229_145930_domaci_bja

maar net voor de amnestie kwamen ze ineens naar Tsjechië terug. De amnestie gold namelijk uitsluitend voor de mensen die toen in Tsjechië waren.¹⁸⁴

Deze stap was heel onpopulair en de reputatie van Klaus was mede daardoor bij een groot deel van de Tsjechische bevolking aanzienlijk gedaald. Zelfs de rechters wisten er helemaal niets totdat de bijna aftredende president Klaus de amnestie aankondigde. In verband met deze amnestie werden uitvoerige discussies gehouden over wie de initiatiefnemer was. Er werd beweerd dat de amnestie door enkele adviseurs van de president en andere mensen van het Presidentskantoor werd goedgekeurd. Maar tot de dag van vandaag weet niemand, wie deze mensen eigenlijk waren. In het kader van deze amnestie werd ook vaak over corruptie gesproken. Om al deze redenen blijft deze laatste stap van Václav Klaus als president tot tegenwoordig heden heel controversieel en onbegrijpelijk zowel in de gewone mensen, als ook voor vele politici.¹⁸⁵

Miloš Zeman is heel sceptisch ten opzichte van gratiën en hij weigert deze bevoegdheid symbolisch. Hij benadrukte al in zijn campagne vóór presidentsverkiezingen, dat hij geen amnestiën of gratiën zal verlenen. Toch week hij van deze belofte enkele keren af en verleende hij aan enkele mensen de gratie. Sinds hij in 2013 de president werd, verleende hij tot maart 2018 slechts 9 gratiën. Meestal hadden ze te maken met humanitaire redenen en slechte gezondheidstoestand van de gevangene.¹⁸⁶

Toch bestaat er bij deze schaarse gevallen van de gratie verlenen door president Zeman een uitzondering. Het gaat om zijn bekendste en meest besprokene gratie, omdat deze voor de bekendste Tsjechische moordenaar Jiří Kájínek was. Hoewel hij als de bekendste Tsjechische moordenaar wordt beschreven, zijn sommige omstandigheden van zijn rechtzaak tot heden niet duidelijk. Hoewel in zijn rechtzaak sommige onduidelijke aspecten een rol speelden en tot heden niet verduidelijk werden, was hij destijds tot levenslange straf veroordeeld.¹⁸⁷

Om deze reden diende Jiří Kájínek in de loop der tijd vele keer een verzoek om het verlenen van een gratie. Maar deze werd aan hem nooit verleend. Het gebeurde pas in mei 2017 toen president Zeman vermoedelijk mede door de aanzienlijke mediale aandacht de gratie aan

¹⁸⁴https://zpravy.idnes.cz/amnestie-vaclava-klausa-z-ledna-2013-dl7-domaci.aspx?c=A130101_134945_domaci_ven

¹⁸⁵ https://cs.wikipedia.org/wiki/Amnestie_V%C3%A1clava_Klausa

¹⁸⁶ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-milost_1803011554_ako

¹⁸⁷https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Kaj%C3%ADnek#Do%C5%BEivotn%C3%AD_trest_za_dvojn%C3%A1_sobnou_vra%C5%BEdu

Kájínek verleende.¹⁸⁸ Persoonlijk ben ik blij met dit specifieke besluit van president Zeman om deze gratie te verlenen. Hoewel Kájínek officieel een moordenaar is, toch speelden er te veel onduidelijke omstandigheden een rol. Bovendien bracht hij in de gevangenis inmiddels 23 jaar.

¹⁸⁸<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prezident-zeman-podepsal-milost-pro-dozivotne-odsouzeneho-ka/r~bba10b7e3f9b11e7a83b0025900fea04/>

4. De staatshoofden in de media

Hoewel de politiek een belangrijk onderdeel van het maatschappelijke leven is, staan de staatshoofden en politici niet het hele jaar in het midden van de aandacht van de media. Door het jaar kunnen we slechts enige gebeurtenissen in de media registreren die voor de maatschappij en daardoor ook voor media interessant zijn. Tot deze behoren ingrijpende veranderingen in de politieke situatie, verkiezingen of bijvoorbeeld toespraken ter gelegenheid van een staatsfeest of de jaarwisseling. Op andere momenten is het echter zo dat er in feite niets interessants gebeurt wat betrekking tot het staatshoofd en de politiek zou hebben. Dan volgen er logischerwijze ook geen berichten.

Omdat mijn scriptie over het beeld van de Nederlandse en de Tsjechische staatshoofden in de media gaat, wil ik in dit hoofdstuk enkele gebeurtenissen benadrukken die belangrijk en interessant voor de maatschappij en daardoor ook voor de media zijn. Als voorbeeld uit Nederland heb ik gekozen het aftreden van de koningin Beatrix en de inhuldiging van haar zoon, koning Willem-Alexander. Deze twee ceremoniën hebben iets te maken met het opvolgingsrecht dat uitgebreid in het kader van deze scriptie besproken werd. Voor een Tsjechisch voorbeeld heb ik de presidentsverkiezingen en de inauguratie gekozen. Deze keuze heeft te maken met het kiezen en installeren van de president voor een nieuwe ambtstermijn. Hiermee kunnen dus de parallellen en verschillen van het aan de macht komen van de beide staatshoofden worden toegelicht.

Aangezien deze gebeurtenissen niet elk jaar plaatsvinden, hebben ze voor de media een bijzondere aantrekkingskracht.¹⁸⁹ In de beide gevallen gaat om het begin, de duur en het einde van de ambtstermijn van de desbetreffende staatshoofden. Hierbij dient vanzelfsprekend te worden benadrukt, dat de koning betreft, bestaat er geen vaste periode van zijn ambt. Als hij in zijn functie niet meer wil uitoefenen, mag hij van de troon aftreden. In dit geval bestaat er het opvolgingsrecht dat bepaalt wie de volgende koning of koningin wordt.¹⁹⁰ In tegenstelling tot de koning, heeft de Tsjechische president een vaste ambtsperiode van vijf jaar. Hij mag maximaal twee perioden na elkaar de functie uitoefenen, dan wordt een andere president gekozen. Natuurlijk mag ook de Tsjechische president aftreden, maar in dit geval is er logischerwijze geen sprake van opvolgingsrecht. Dan moeten nieuwe presidentsverkiezingen worden georganiseerd.¹⁹¹

¹⁸⁹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Troonswisseling_in_Nederland_\(2013\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Troonswisseling_in_Nederland_(2013))

¹⁹⁰ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging/lijn-van-troonopvolging>

¹⁹¹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

In dit hoofdstuk wil ik niet alleen het beeld van deze gebeurtenissen in de media toelichten, maar tegelijkertijd wil ik ook op de verschillen tussen deze twee staatshoofdvormen wijzen.

4.1. Koninklijke gebeurtenissen

Zoals reeds hierboven geschreven, dient als een voorbeeld van de bijzondere situaties die in de Nederlandse en zelfs internationale context veel mediale aandacht krijgen het aftreden van de Nederlandse koningin Beatrix en de inhuldiging van haar zoon, koning Willem-Alexander. Deze gebeurtenissen hangen met het opvolgingsrecht¹⁹² samen dat in het tweede hoofdstuk staat beschreven. Natuurlijk bestaan er meer belangrijke gebeurtenissen in het leven van de Koninklijke Familie en het Koninklijk Huis die in de media worden besproken. Tot deze behoren bijvoorbeeld het koninklijk trouwfeest of de geboorte van het kind dat de troonopvolger wordt. Hoewel deze gebeurtenissen mogelijk nog interessanter dan de politieke thema's zouden kunnen zijn, toch viel de keuze juist op de politieke gebeurtenissen die een goede vergelijkingsbasis voor de Tsjechische situatie vormen.

Met betrekking tot de de Tsjechische president kunnen we veel minder persoonlijke details van het leven van de presidenten te weten komen. Dit hangt misschien samen met het feit dat een kandidaat minimaal veertig¹⁹³ jaar oud moet zijn om in aanmerking voor deze functie te komen. Daarom staat er in de media veel minder over hun huwelijk of de geboorte van het kind .

4.1.1. Inhuldiging van de Koning der Nederlanden

De inhuldiging van de nieuwe koning is een feestelijke staatsgebeurtenis zoals de inauguratie van president, maar het heeft niet gelijke functie. De inhuldigingsceremonie dient de nieuwe koning in zijn functie te bevestigen, maar het is geen begin van zijn koninklijke functie. De nieuwe koning moet tijdens de inhuldiging zijn trouw aan het Statuut, de Grondwet, en een trouwe vervulling van zijn ambt zweren. Tijdens de inhuldigingsceremonie moet de nieuwe Nederlandse koning ook een eed afleggen.¹⁹⁴ Deze verplichting loopt parallel met de verplichtingen van de president tijdens zijn inauguratie. Maar volgens de Grondwet “*noch het*

¹⁹²<https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging/lijn-van-troonopvolging>

¹⁹³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Volba_prezidenta_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

¹⁹⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/inhuldiging>

koninklijk gezag, noch de ambtsplichten van Koning en Staten-Generaal hangen af van de eden, beloften en verklaringen, die bij de inhuldiging worden afgelegd."¹⁹⁵

De inhuldiging is een grote gebeurtenis voor het hele land. Sinds het eind van de Tweede Wereldoorlog vond de inhuldiging slechts drie keer plaats. Eerst in 1948 toen koningin Juliana¹⁹⁶ de troon besteeg, de volgende kwam in 1980 toen koningin Beatrix¹⁹⁷ haar opvolgster werd en in 2013 nog de inhuldiging van de koning Willem-Alexander (bijlage B - IX).¹⁹⁸ Hoewel de opvolger de nieuwe koning niet pas op het moment van de inhuldiging wordt, maar gelijk op het moment wanneer de voorganger overlijdt of aftreedt, moet de inhuldiging zo snel mogelijk na het overleden of aftreden van de voormalige koning plaatsvinden.

Wanneer een koning afstand van de troon doet overlijdt, wordt zijn wettelijke opvolger gelijk de nieuwe koning. Het gebeurt volgens de regels van het opvolgingsrecht die in het artikel 27 van de Grondwet worden bepaald. De wettelijke troonopvolger wordt automatisch de nieuwe koning van het Koninkrijk der Nederlanden. Daarvoor is niet nodig om een speciale besluit of handeling te doen. *"Dit wordt aangeduid als het 'continuïteitsbeginsel': er ontstaat in juridische zin geen vacuüm in de bezetting van de troon of in de uitoefening van het koninklijk gezag.*"¹⁹⁹ In de populaire termen gezegd geldt het hier: 'De koning is dood, leve de koning!'

4.1.2. Aftreden van de Koning der Nederlanden

Naast de koninklijke inhuldiging is het in het kader van deze scriptie noodzakelijk om de nodige aandacht te besteden ook aan het afstand nemen van de Nederlandse troon. Deze stappen zijn namelijk onlosmakelijk met elkaar verbonden met het koningschap. Bovendien is het afstand nemen van de troon door een koning -in dit geval eigenlijk door de koninginnen-tijdens de ambtstermijnen van de laatste monarchen in Nederland typisch geworden. Alle drie de Nederlandse koninginnen die vóór Willem-Alexander regeerden, waren afgetreden.²⁰⁰

Vroeger werd een nieuwe koning benoemd toen zijn voorganger was overleden. Al vroeger gold dat een troonopvolger een nieuwe koning op het moment van zijn voorganger wordt. Tegenwoordig is het echter ook mogelijk dat de koning vrijwillig aftreedt. Vroeger was de troonafstand niet zo gebruikelijk zoals tegenwoordig. Dit kan te maken hebben met de

¹⁹⁵ <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/artikel.html?artikel=32##artikel32>

¹⁹⁶ <http://www.deoranjes.nl/2013/04/inhuldiging-koningin-juliana.html>

¹⁹⁷ <http://www.deoranjes.nl/2013/04/inhuldiging-koningin-beatrix.html>

¹⁹⁸ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Troonswisseling_in_Nederland_\(2013\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Troonswisseling_in_Nederland_(2013))

¹⁹⁹ <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/artikel.html?artikel=32>

²⁰⁰ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koninklijk-huis/troonopvolging>

huidige leeftijd, die veel hoger dan in het verleden ligt. Omdat de mensen vroeger op een veel jongere leeftijd overleden, was het gebruikelijk dat de koningen meestal een paar jaar geregeerd en da tijdens de uitvoering van hun functie overleden. Of ze werden soms door hun nakomelingen of tegenstanders vermoord. Tot de trieste vooruitzichten voor de toenmalige staatshoofden behoorde ook, dat ze bij een slag konden sneuvelen. Dat gebeurt tegenwoordig gelukkig niet meer.

De eerste Nederlandse monarch die sinds het ontstaan van het zelfstandige Koninkrijk der Nederlanden was afgetreden, was Willem I der Nederlanden.²⁰¹ De volgende was de eerste Nederlandse koningin, Wilhelmina der Nederlanden. Ze heeft van 1890 tot 1948 geregeerd, wanneer ze haar troonsafstand deed. Ze was na haar ambtsperiode van bijna 50 jaar afgetreden en ze is op het langst regerende Nederlandse monarch.²⁰²

De enige nakomeling van Wilhelmina, dochter Juliana der Nederlanden, werd haar opvolgster. Ze werd geboren op 30 april en ter gelegenheid van haar geboortedag trad ze in 1980 zelf af, net zoals haar moeder.²⁰³ De wettelijke troonopvolger van Juliana werd een andere vrouw, haar oudste dochter van haar, prinses Beatrix. Beatrix werd de derde Nederlandse Koningin in de rij en ze bleef de Koningin der Nederlanden voor de komende 33 jaar. Koningin Beatrix regeerde tot 30 april 2013. Op deze dag was ze zelf ook afgetreden. Ze werd opgevolgd door haar oudste zoon, de huidige Koning der Nederlanden, Willem-Alexander.²⁰⁴

Toen Willem-Alexander in 2013 de Nederlandse koning werd, was het een heel feestelijke gebeurtenis. Hij werd de eerste Nederlandse koning na 123 jaar van het bestuur van de koninginnen. Zijn wettelijke opvolger is een andere vrouw, namelijk zijn oudste dochter, Prinses van Oranje Catharina-Amalia.²⁰⁵

²⁰¹ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koningen-en-koninginnen/willem-i-koning-1772-1843>

²⁰² <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/koningen-en-koninginnen/wilhelmina-koningin-1880---1962>

²⁰³ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/in-memoriam/koningin-juliana>

²⁰⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/prinses-beatrix>

²⁰⁵ <https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/koning-willem-alexander>

4.2. Presidentsverkiezingen

Deze paragraaf gaat over de de Tsjechische presidentsverkiezingen die één keer in de vijf jaar een belangrijke gebeurtenis zijn. Dit onderwerp was voor de laatste keer actueel in het jaar 2018 toen ze in januari werden georganiseerd.²⁰⁶ Aangezien Nederland een koninkrijk is, is het logisch dat een eerste grote verschil ten opzichte van Tsjechië is, dat er geen periode presidentsverkiezingen georganiseerd hoeven en kunnen worden.

Toen Tsjechoslowakije na de Eerste Wereldoorlog in 1918 na het uit elkaar vallen van het Oostenrijk-Hongaarse Rijk was ontstaan (toen was het eigenlijk nog Tsjechoslowakije), werd de president door het parlement gekozen. Dit bleef het geval ook na het splitsen van Tsjechoslowakije waardoor per 1 januari 1993 de Tsjechische en de Slowaakse Republiek ontstonden. Deze situatie duurde tot 2013 toen na heel veel discussie de eerste rechtstreekse algemene presidentsverkiezingen werden georganiseerd. Toen was het voor de eerste keer dat de president direct door alle stemgerechtigde bewoners werd gekozen. En voor de tweede keer gebeurd dit in januari 2018.²⁰⁷

Beide verkiezingen waren een grote gebeurtenis voor het hele volk. Tegelijkertijd geldt ook dat de meningen over deze ingrijpende gebeurtenis enorm verschillen. En ze gaan bovendien vaak gepaard met intensieve emoties. Maar zo gaat het wel vaker in de politiek. De tweede rondes van de presidentsverkiezingen in 2013 en 2018 brachten zoals hieronder beschreven tegen elkaar heel verschillende kandidaten.

Maar wie kan eigenlijk president worden? Tot de algemene eisen betreffende de presidentskandidaten behoort dat ze minimaal veertig jaar oud moeten zijn. En een kandidaat mag niet meer dan twee keer op een rij president worden. Maar verder zijn er geen speciale eisen en/of beperkingen wat de presidentskandidaten betreft. De ambtstermijn van de president duurt in Tsjechië vijf jaar. Dat betekent dat één president maximaal tien jaar de functie mag uitoefenen, daarna moet iemand anders als president worden gekozen.²⁰⁸

Iedereen die aan de bovenstaande eisen voldoet, kan zich voor het presidentschap kandideren, als hij genoeg aantoonbare steun van de bevolking kunnen presenteren. Dat wordt gerealiseerd door middel van het verzamelen van de handtekeningen van de mensen die de kandidatuur steunen. De minimale grens is dat 50.000 Tsjechische staatsburgers met kiesrecht hun handtekening hebben gezet. Aan de andere kant, iedereen kan zijn eigen kandidaat voor

²⁰⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Volba_prezidenta_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

²⁰⁷ https://cs.wikipedia.org/wiki/Volba_prezidenta_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

²⁰⁸ <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-podminkach-kandidatury-pro-volbu-prezidenta-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>

het presidentschap voorstellen. Hier geldt ook de grens van minimaal 50.000 handtekeningen. Hiernaast kunnen ook de leden van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer hun eigen kandidaten voordragen.²⁰⁹

Een kandidaat wordt president onder de voorwaarde, dat hij de absolute meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen in de eerste ronde van de verkiezingen krijgt. Als geen van de kandidaten dezemeerderheid behaalt, wordt binnen twee weken de tweede verkiezingsronde georganiseerd. Naar deze verkiezingsronde gaan de twee kandidaten die in de eerste ronde de meeste stemmen hebben gekregen. De winnende kandidaat is vervolgens diegene met de meeste stemmen.²¹⁰

Tot de verdere verschillen met het Nederlandse systeem behoort, dat wanneer een kandidaat de presidentsverkiezingen wint, betekent dat niet dat hij onmiddellijk de president wordt. Hij moet eerst de presidentseed bij zijn inauguratie afleggen. Zijn ambtstermijn begint vanaf de dag, waarop hij zijn presidentseed aflegt.²¹¹ Dat is een verschil in tegenstelling tot de inhuldiging van de Nederlandse koning, omdat hij – zoals hierboven beschreven staat - de koning wordt op het moment wanneer zijn voorganger overlijdt of aftreedt. De inhuldiging is alleen in de Nederlandse context dus slechts een officiële ceremonie. Als het over de presidentsinauguratie gaat, is het tevens een officieel begin van de presidentsfunctie. In het theoretische geval dat de president presidentseed zou weigeren om af te leggen, dan zou hij niet als president erkend worden.²¹²

De laatste presidentsinauguratie vond in Tsjechië plaats op acht maart 2018. Net zoals het in Nederland het geval is, was het ook een formele staatsgebeurtenis. Maar in tegenstelling tot de inhuldiging van de Nederlandse koning verliep het, zoals hierboven beschreven, niet zonder ernstige incidenten.²¹³ Deze incidenten hadden te maken met de geëscaleerde presidentscampagne in combinatie met de voorbije jaren wanneer de herkozen president Miloš Zeman reeds in de functie was en vele omstreden besluiten nam. Logischerwijze trok deze inauguratie extreem veel aandacht van mensen en van de media.

²⁰⁹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

²¹⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/Volba_prezidenta_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

²¹¹ <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

²¹² <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/pravomoci-prezidenta>

²¹³ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-inaugurace-2018-zajimave-momenty_1803082110_hm

4.2.1. Presidentsverkiezingen in 2013

De presidentsverkiezingen in 2013 waren een belangrijke en vooral bijzondere gebeurtenis in de Tsjechische politieke geschiedenis. Het waren namelijk de eerste rechtstreekse presidentsverkiezingen in de geschiedenis. Ondanks dit, was de opkomst niet erg hoog. Het was 61,31%²¹⁴ in de eerste ronde en 59,11%²¹⁵ in de tweede.

Er waren negen officiële kandidaten voor deze verkiezingen. Onder de kandidaten voor de presidentsfunctie waren ook drie vrouwen²¹⁶ en er was dus een theoretische kans dat Tsjechië de eerste vrouwelijke president zou kunnen hebben. Dit is echter niet gebeurd en Tsjechië moet dus op een vrouwelijke president nog wachten.

De eerste ronde van de verkiezingen vond plaats op 11 en 12 januari 2013. De twee meest succesvolle kandidaten die naar de tweede ronde gingen waren Miloš Zeman (bijlage C - VI), de voormalige minister-president namens de sociale democraten, en Karel Schwarzenberg (bijlage C - VII), de toenmalige voorzitter van de partij TOP09 en voormalige minister van buitenlandse zaken.

Miloš Zeman kreeg in de eerste ronde 24,21%²¹⁷ van de stemmen en hij was de favoriet om de nieuwe president. Hij is een ervaren politicus, die veel vallen en opstaan tijdens zijn carrière heeft beleefd. Zoals hierboven beschreven werd hij bekend door het oppositieverdrag met Václav Klaus of door het heel succesvol besturen van de Tsjechische linkse partij ČSSD. Deze partij werd dankzij Zeman één van de sterkste en belangrijkste Tsjechische partijen. Hij stond ook bekend als een grote criticus van de media en van de journalisten.

Karel Schwarzenberg kreeg in de eerste ronde van de verkiezingen 23,40%²¹⁸ van de stemmen. Hierbij is het interessant om te constateren, dat hij in het buitenland maar liefst heeft 54,32%²¹⁹ van de geldige stemmen kreeg. Mochten dus slechts de in het buitenland uitgebrachte stemmen tellen, dan zou hij rechtstreeks in de eerste ronde de presidentsverkiezingen winnen. Karel Schwarzenberg²²⁰ is niet alleen de voormalige kanselier van de toenmalige president Václav Havel, maar hij is tevens de voormalige minister van buitenlandse zaken en de voorzitter en medeoprichter van de rechtse politieke partij TOP 09. Karel Schwarzenberg is tevens een voornaamste lid van de oude adellijke familie Schwarzenberg. En in deze optiek zou het

²¹⁴ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx?k=1>

²¹⁵ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx>

²¹⁶ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx?k=1>

²¹⁷ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx?k=1>

²¹⁸ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx?k=1>

²¹⁹ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx?k=1&t=2&o=world>

²²⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Schwarzenberg

interessant zijn, als Karel Schwarzenberg de Tsjechische president zou worden. In dat geval zou de Tsjechische president een telg van de oude adellijke familie zijn.

De tweede ronde van de eerste rechtstreekse presidentsverkiezingen werd gewonnen door Miloš Zeman met 54,80%²²¹ van de stemmen. Het resultaat bracht vele emoties voor grote dele van de bevolking, omdat de verkiezingsuitslag zo krap was. Sommige aanhangers van Schwarzenberg waren het zelfs niet met het resultaat eens. Maar dit is het principe van de democratie en de meerderheid heeft gewonnen.

4.2.2. Presidentsverkiezingen in 2018

In januari van het vorige jaar vond de eerste ronde van de tweede rechtstreekse presidentsverkiezingen plaats. De opkomst van de presidentsverkiezingen in de eerste ronde was 61,92%.²²² Dat is vergelijkbaar met de opkomst in 2013 toen de opkomst 61,31% was. In de tweede ronde was de opkomst echter iets hoger dan in 2013 toen het 59,11% was. In 2018 was de opkomst 66,60%.²²³ Net zoals in 2013, waren er ook in 2018 in totaal negen presidentskandidaten. Onder deze kandidaten bevond zich ook de toenmalige president Miloš Zeman (bijlage C - VIII). Miloš Zeman won de eerste ronde met 38,56%²²⁴ van de stemmen. Maar net zoals het in 2013 het geval was, was hij niet populair bij de kiezers die in het buitenland hun stem hadden uitgebracht. Daar eindigde hij in de eerste ronde pas op de vijfde plaats met 'ongeveer 7,5% van de geldige stemmen. In de tweede ronde heeft Miloš Zeman wel iets meer stemmen, maar met de 9,7% was hij zeker niet tevreden.

De tweede kandidaat die naar de tweede ronde, was Jiří Drahoš (bijlage C - IX). Hij kreeg 26,60%²²⁵ van de stemmen en in het buitenland won hij de verkiezingen met 45,22% van de stemmen. In 2003 werd Jiří Drahoš professor op het gebied van chemische wetenschappen en tussen 2009 en 2017 was hij de voorzitter van Tsjechische Academie van Wetenschappen. Tegelijkertijd is hij ook een medeauteur van 14 patenten. Maar hij had geen ervaring in de politiek en soms maakte hij hij een heel weinig overtuigend en vooral onzekere indruk. En dat was vermoedelijk een soort handicap in de strijd tegen de ervaren politicus zoals Miloš Zeman.

²²¹ <https://volby.idnes.cz/prezidentske-volby-2013.aspx>

²²² <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018/vysledky-voleb-1-kolo/>

²²³ <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018>

²²⁴ <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018/vysledky-voleb-1-kolo/>

²²⁵ <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018/vysledky-voleb-1-kolo/>

De opkomst in de tweede ronde van de presidentsverkiezingen in 2018 was 66,60%. Miloš Zeman kreeg 51,36% van de stemmen en zijn opponent Jiří Drahoš heeft 48,63% van de stemmen²²⁶. In het buitenland kreeg Drahoš ongeveer 90% van de stemmen.

Na de spannende strijd in de tweede ronde²²⁷ was tenslotte Miloš Zeman de winnaar. Hierdoor werd hij herkozen voor een nieuwe periode van vijf jaar. Opvallend was het hele kleine verschil tussen de beide kandidaten in de tweede ronde in 2018 dat nog kleiner was dan bij de verkiezingen in 2013.

²²⁶ <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018>

²²⁷ <https://www.info.cz/prezidentske-volby-2018>

Conclusie

Mijn scriptie gaat over de Nederlandse koning en Tsjechische president en hun beeld in de media. Oorspronkelijk was het mijn bedoeling om deze twee staatshoofden eerst te beschrijven, met elkaar te vergelijken en op de verschillen tussen deze twee systemen te wijzen. Ik wilde ze als de belangrijkste vertegenwoordigers van de beide landen voorstellen en hun plichten en positie in de maatschappij beschrijven. Maar aangezien het thema van mijn scriptie met het mediale beeld van de genoemde staatsvertegenwoordigers te maken heeft, besloot ik enkele speciale gebeurtenissen toe te lichten die als voorbeeld kunnen dienen van momenten wanneer in de media bijzonder veel aandacht aan de beide staatshoofden wordt geschonken.

Deze scriptie is verdeeld in vier hoofdstukken. De eerste drie zijn meer theoretisch gericht en dienen om het thema nader toe te lichten en in context brengen. In het vierde hoofdstuk heb ik enkele praktische gebeurtenissen van het politieke leven van de staatshoofden als voorbeeld gekozen. Deze genoemde gebeurtenissen vinden niet elk jaar plaats en trekken altijd veel mediale media.

In het eerste hoofdstuk staat een korte beschrijving van de historische ontwikkeling van Nederland en Tsjechië. Omdat mijn thema niet historisch is, is het heel kort en bondig. Ik deed mijn best om de belangrijkste gebeurtenissen te beschrijven die een verband tot mijn onderwerp hebben. Het is mijns inziens heel belangrijk dat deze ontwikkelingen invloed op de huidige hoofdvertegenwoordigers van de genoemde landen konden hebben. Tot deze gebeurtenissen reken ik bijvoorbeeld het ontstaan van de genoemde landen en de traditie van het koningschap. In het eerste hoofdstuk heb ik ook in het kader van de Tsjechische geschiedenis enkele Tsjechische oude adellijke geslachten beschreven. Deze Tsjechische adellijke families moesten meestal wegens het nazistische en/of later communistische regime naar het buitenland emigreren. Toen verloren ze al hun bezittingen. Hoewel ze in het buitenland decennia lang moesten leven en in sommige gevallen nog steeds leven, wilden enkele nakomelingen terug naar Tsjechië komen. Ze beschouwen Tsjechië vaak als hun thuisland, maar ze konden pas na de Fluwelen Revolutie in 1989 terugkomen. In het kader van mijn scriptie wilde ik over deze geslachten schrijven, omdat deze families - hoewel ze geen staatsvertegenwoordigers of belangrijke politici zijn volgens mij tot mijn thema behoren. Dit onderdeel van mijn scriptie vind ik heel interessant, omdat het op reële ervaringen en noodloten is gebaseerd. Volgens mij verbinden deze adellijke families onze geschiedenis met het heden.

Ik ben ervan overtuigd dat wij deze adellijke geslachten ook als een soort schakel tussen de koning en de president kunnen zien.

Hiernaast stel ik in dit hoofdstuk ook kort een lid van het Schwarzenberg huis voor. Dit gezien het feit dat hij één van de kandidaten in de eerste ronde van de rechtstreekse presidentsverkiezingen in 2013 was.

In het tweede hoofdstuk schrijf ik over de Koning der Nederlanden. In dit hoofdstuk staat ook de beschrijving van het verschil tussen het Koninklijk Huis en de Koninklijke Familie. Verder schrijf ik in het kader van dit hoofdstuk over de erfopvolging en het opvolgingsrecht, omdat dit een belangrijk verschil in tegenstelling tot de Tsjechische president is. Het opvolgingsrecht is een belangrijk punt van het koningschap. Daarom hangen andere ceremoniën mee samen. Tot deze behort bijvoorbeeld de inhuldiging van een nieuwe koning en het afreden van de bestaande koning. Deze gebeurtenissen zijn vrij uniek, omdat ze meestal pas na enkele decennia plaatsvinden. Daardoor krijgen deze gebeurtenissen veel mediale aandacht.

In hetzelfde hoofdstuk schenk ik de aandacht ook aan de koninklijke plichten en bevoegdheden. Tijdens het schrijven van dit hoofdstuk heb ik vastgesteld dat de Nederlandse koning bijna geen belangrijke officiële plichten in de politiek heeft. Hoewel ik dit in principe wist en verwachtte, hoopte ik dat ik iets interessants en nieuws zou vinden. Helaas heb ik niets specials gevonden. Maar op de basis van genoemde informatie heb ik me gerealiseerd dat de koning sterke verbindingselement in het land is. Omdat de plichten en bevoegdheden van de koning heel sterk beperkt zijn en bovendien er om de vijf jaar geen verkiezingen van het staatshoofd gehouden hoeven te worden, die – zeker in het geval van de rechtstreekse presidentsverkiezingen zoals vanaf 2013 in Tsjechië het geval is – altijd met een felle campagne gepaard gaan. Het lijkt dus dat de koning niet zo veel tegenstanders heeft zoals de Tsjechische president die soms de maatschappij in twee grote groepen verdeelt. De koning heeft traditioneel echter veel respect onder de bevolking. Dat is volgens mij een heel belangrijk voordeel ten opzichte van de president. Aan de andere kant betekent dat niet dat de koning en monarchie helemaal geen tegenstanders zouden hebben.

In het derde hoofdstuk van mijn scriptie schrijf ik over de huidige Tsjechische president Miloš Zeman. Daarnaast bespreek ik ook enkele voormalige Tsjechische presidenten van de 21^e eeuw, namelijk de eerste Tsjechische president Václav Havel en zijn opvolger Václav Klaus. Zo kan de lezer van deze scriptie een betere inzicht krijgen in de situatie en tradities betreffende de perceptie van de Tsjechische president in de huidige maatschappij. In mijn scriptie komen meerdere presidenten aan bod, omdat het presidentsambt in tegenstelling tot de koninklijke

functie met maximaal tien jaar wordt beperkt. In dit hoofdstuk concentreer ik me op de competenties en plichten van de Tsjechische president.

Hiernaast probeerde ik de bevoegdheden van de Tsjechische president met de bevoegdheden van de Nederlandse koning te vergelijken. In tegenstelling tot de Nederlandse koning heeft de Tsjechische president enkele bevoegdheden die verder gaan dan alleen de staat te representeren en de ministers benoemen. In de Tsjechische Grondwet worden alle plichten en bevoegdheden van de president bepaald, maar deze afbakening blijft vaak betrekkelijk oppervlakkig. Er wordt niet precies aangegeven wat de president moet doen en wat hij niet mag doen. Daarom is het mogelijk dat president met zijn plichten en bevoegdheden nogal flexibel kan omgaan en de grenzen van wat nog acceptabel is, kan proberen opzoeken. Maar omdat de kader van de Grondwet nogal vaag zijn, is dit gewoon de situatie zoals het is. Dat kan soms een reden zijn dat president in tegenstelling tot de koning mensen in twee groepen verdeelt.

Hoewel de bevoegdheden van zowel de president, als ook de koning door het parlement worden beperkt, heeft de president mijns inziens grotere macht en vrijheid dan de koning. Als voorbeeld van deze macht heb ik de problematiek van gratie en amnestie in meer detail beschreven. Dit voorbeeld heb ik gekozen omdat de amnestie en gratie vaak veel aandacht in de media trekken. En bovendien ging elke van de drie genoemde Tsjechische presidenten op zijn eigen manier om met ze.

Het laatste hoofdstuk van mijn scriptie wilde ik meer praktisch schrijven. Daarom heb ik enkele interessante gebeurtenissen van het politieke leven van de staatshoofden gekozen. In het geval van de koning heb ik de inhuldiging en het aftreden van de troon gekozen. Deze twee ceremoniën hangen met het opvolgingsrecht samen dat ik in het tweede hoofdstuk nader heb toegelicht. Als voorbeeld voor de Tsjechische president heb ik de presidentsverkiezingen gekozen. Deze situaties zijn bijzonder, omdat ze niet elk jaar plaatsvinden en ze hebben iets met elkaar te maken. In de beide gevallen gaat om het officiële begin en einde van de staatshoofdfunctie. In het geval van de koning is de inhuldiging alleen een officiële ceremonie, omdat zijn functie onmiddellijk begint op het moment wanneer zijn voorganger sterft of aftreedt. In het geval van de president ligt het echter anders. Daarom heb ik in het laatste hoofdstuk de presidentsverkiezingen in meer detail beschreven.

In dit onderdeel beschrijf ik in het kader van de verkiezingen ook de voorwaarden van de presidentskandidatuur. Het is een groot verschil tussen de president en de koning, omdat voor de presidenten logischerwijze geen opvolgingsrecht geldt. Daarom moest ik deze voorwaarden ook in mijn scriptie beschrijven.

Ik heb veel aandacht aan het thema van presidentsverkiezingen besteed. Dit thema was in Tsjechië vooral vorig jaar heel actueel, omdat in januari 2018 de tweede rechtstreekse presidentsverkiezingen plaatsvond. Vanaf 2013 vinden in Tsjechië de rechtstreekse presidentsverkiezingen plaats en voor Tsjechië is het nog steeds iets nieuws om de bewoners de president zelf te laten kiezen. Dit is mijns inziens het grootste nadeel van deze verkiezing. Want de “loopgraven” waarin de mensen tijdens de verkiezingscampagne terechtkomen, zijn nogal diep en lastig om uit te komen. Toch beschouw ik de presidentsverkiezingen een belangrijk punt in het politieke leven van een land als Tsjechië.

Als ik over de koninklijke functie en de functie van president nadenk, probeer ik deze functies te vergelijken en krijg ik de indruk, dat de verkiezingen onder bepaalde omstandigheden een negatieve rol kunnen spelen. Hiermee wil ik geenszins de indruk wekken dat ik tegen de democratische verkiezingen zou zijn. Maar als ik erover nadenk, wordt de Tsjechische maatschappij door de presidentsverkiezingen altijd heel sterk verdeeld en voor lange periode na de verkiezing gepolariseerd. Een ander gegeven is mijns inziens dat ook in de aanloop tot de verkiezingen de campagnes van de afzonderlijke kandidaten betrekkelijk lange periode van ongeveer één jaar op z'n minst “niet tot de rust in de politiek van het land bijdragen”. Anderzijds moet ik eerlijk toegeven dat ik me kan vinden in de meningen van grote groepen Tsjechische bevolking die vinden dat de aanzienlijke verdeeldheid van de Tsjechische maatschappij in betrekkelijk grote mate met de geëscaleerde manier van het campagnevoeren van de huidige Tsjechische president Miloš Zeman te maken heeft. Mede hiervoor wordt hij in combinatie met zijn verschillende omstreden stappen, medewerkers en ook standpunten die hij in de functie aanneemt, intensief door zijn tegenstanders gekritiseerd. Die vinden dat hij zijn beloftes uit de presidentseed om als bindend element voor de Tsjechische maatschappij te fungeren, helaas niet naleeft. De felle critici vinden zelfs dat hij juist het tegenovergestelde doet. Aan de andere kant valt er echter niet te ontkennen dat als gevolg van de rechtstreekse presidentsverkiezingen de Tsjechische maatschappij vanzelfsprekend zelf verantwoordelijk is wie in de desbetreffende periode de functie van de president invulling mag geven.

Resumé

V mé diplomové práci se zabývám nizozemským králem, českým prezidentem a jejich obrazem v médiích. Pro co nejlepší zpracování tématu jsem se rozhodla pro následující postup. Nejdříve jsem se pokusila na základě teoretických informací tyto dvě státnické funkce popsat, vzájemně porovnat a na základě porovnání jsem chtěla poukázat na rozdíly mezi těmito dvěma rozdílnými systémy. Nizozemského krále a českého prezidenta jsem chtěla představit jako nejdůležitější představitele zemí a zároveň vyzdvihnout jejich skutečné pravomoci a podstatu jejich funkcí. Vzhledem k tomu, že téma mé diplomové práce se týká mediálního obrazu výše uvedených státních představitelů, rozhodla jsem se vysvětlit tento mediální obraz na konkrétních případech. Proto jsem vybrala několik speciálních událostí ze života jmenovaných hlav států, kterým média věnují vždy zvláštní pozornost.

Svou práci jsem rozdělila do čtyř hlavních kapitol. První tři kapitoly jsou spíše teoretické a jejich prostřednictvím jsem chtěla co nejlépe uvést čtenáře do problematiky královského a prezidentského úřadu. Zároveň jsem prostřednictvím těchto kapitol uvedla do kontextu čtvrtou, poslední kapitolu. V této kapitole zmiňuji několik vybraných událostí z politického života zmíněných představitelů. Tyto události jsem vybrala pro lepší představu a vysvětlení pozice hlav států v médiích. Vybrané události jsou z pohledu médií jistě zajímavé, a to nejen tím, že se nekonají každý rok.

v první kapitole krátce popisují historii Nizozemska a České republiky. Tématem se zabývám opravdu jen stručně, protože cílem mé práce není historický vývoj zmíněných zemí. Pokusila jsem se vyzdvihnout ty nejdůležitější a nejzajímavější historické události, které se váží k tématu mé práce. Z mého pohledu byly tyto události důležité právě při formování zmíněných států a ovlivnily i jejich dnešní vrchní představitele. Mezi tyto události jsem zařadila mimo jiné vznik obou států a tradici nizozemského království. V této kapitole jsem také v rámci české historie popsala některé staré české šlechtické rody. Tyto rody přišly kvůli nacistickému či komunistickému režimu o veškerý svůj majetek a museli emigrovat do zahraničí. I přesto, že jejich osudy byly těžké a členové těchto rodin strávili většinu svého života v emigraci, stále považují Českou republiku za svůj domov. Návrat do vlasti jim byl umožněn až po Sametové revoluci v r. 1989, od té doby se členové těchto šlechtických rodin vracejí, snaží se získat zpět svůj rodový majetek a dále o něj pečovat. I když zástupci těchto rodů nejsou významnými politiky nebo přímo hlavy států, věnovala jsem právě těmto rodům místo ve své práci. Navíc jsou podle mě zajímavým spojovacím článkem mezi demokratickou republikou a monarchií.

Mezi těmito šlechtickými rody zmiňuji podrobněji i rod Schwarzenbergů, jelikož člen rodiny, Karel Schwarzenberg, byl jedním ze dvou finálových kandidátů při první veřejné volbě prezidenta České republiky v r. 2013.

Druhou kapitolu své práce jsem věnovala nizozemskému králi, rozdílu mezi královskou rodinou a královským domem. Zmiňuji informace o následovnictví a dědickém právu, protože jde jistě o důležitou součást královského života. Toto právo zmiňuji i z toho důvodu, že jde o velký rozdíl mezi královskou funkcí a prezidentským úřadem. S dědickým právem souvisí i další ceremonie, jako korunovace nového krále či královny nebo naopak odstoupení z funkce a přenechání trůnu následovníkovi. Všechny tyto události zmiňuji v souvislosti s tématem mediálního obrazu, protože jsou ojedinělé a vždy přitáhnou velkou pozornost médií.

Kromě dědického práva jsem v této kapitole popsala také pravomoci a povinnosti krále. Během psaní této části mé práce jsem došla k závěru, že nizozemský král opravdu nemá téměř žádné povinnosti. Ačkoliv jsem toto tušila už na začátku psaní mé práce, doufala jsem, že se dozvím více a přeci jen nějaké formální povinnosti krále objevím, nic nového jsem ale o povinnostech nizozemského krále nezjistila. Na základě uvedených informací jsem si ale uvědomila, jak silným spojovacím elementem král ve společnosti je, i když nemá téměř žádné pravomoci. Možná právě díky takovému omezení pravomocí nevyvolává král tolik rozdílných reakcí ve společnosti jako prezident. Navíc nejsou potřeba pravidelné volby, které vždy vzbouzí spoustu rozdílných reakcí a rozdělují společnost minimálně do dvou nesmiřitelných skupin. Mohlo by se tedy zdát, že král nemá tolik oponentů jako český prezident, který svým jednáním může společnost snadno rozdělit. Tradičně je král ve společnosti velmi respektovaný, což je podle mě jistě velká výhoda oproti prezidentovi. Na druhé straně to neznamená, že by král a monarchie neměli své odpůrce.

Třetí kapitolu své práce jsem věnovala naopak českému prezidentovi, z velké části současnému prezidentovi Miloši Zemanovi. Dále zmiňuji ale i bývalé české prezidenty 21. století, a to prvního českého prezidenta Václava Havla a jeho nástupce Václava Klause. Čtenář této práce tak může lépe pochopit situaci a tradice týkající se vnímání českého prezidenta v dnešní společnosti. V mé práci zmiňuji jmenované prezidenty, protože prezidentský úřad je na rozdíl od královské funkce omezen maximálně na pět let, maximálně dvě volební období za sebou, tedy deset let. V této kapitole se zaměřuji na kompetence a povinnosti českého prezidenta.

Kromě toho jsem se snažila porovnat pravomoci českého prezidenta s pravomocemi nizozemského krále. Na rozdíl od nizozemského krále má český prezident určité pravomoci, které jsou nad rámec zastupování státu a jmenování ministrů. Česká ústava definuje všechny povinnosti a pravomoci prezidenta, ale toto vymezení často zůstává poměrně nejasné. Není přesně stanoveno, co prezident může a nemůže. To je důvod, proč si prezident může své povinnosti a pravomoci přizpůsobovat. V mezích zákona je tedy možné posouvat hranice jeho pravomocí. To může být někdy důvod, proč prezident na rozdíl od krále rozděluje společnost. Kromě toho se každých pět let konají prezidentské volby a vidíme, že každý kandidát má své zástupce, ale i odpůrce, což někdy může vést k extrémním a vyhroceným situacím. Na druhou stranu můžeme podle výsledku voleb jasně určit, kolik zastánců či odpůrců konkrétní kandidáti či budoucí prezident mají.

I když jsou pravomoci prezidenta i krále omezeny parlamentem, z informací uvedených v mé práci vyplývá, že prezident má větší moc a svobodu v rozhodování než král. Jako příklad této pravomoci jsem podrobněji popsala problematiku milosti a amnestie. Prezidentské rozhodnutí o udělení amnestie či milosti často přitahují pozornost médií, navíc všichni z uvedených českých prezidentů této své pravomoci využili.

Poslední kapitolu své práce jsem chtěla pojmout více prakticky. Proto jsem vybrala několik zajímavých událostí z politického života jak krále, tak prezidenta. V případě krále jsem zvolila korunovaci nového krále a odstoupení z trůnu. Tyto dva ceremoniály spolu souvisí a vztahují se k už dříve zmiňovanému dědickému právu.

Jako příklad pro českého prezidenta jsem vybrala prezidentské volby. Tyto situace jsou ojedinělé, protože se nekonají každý rok. V obou případech jde o oficiální začátek a konec funkce hlavy státu. V případě krále je korunovace pouze oficiálním ceremoniálem, protože jeho funkce začíná okamžikem, kdy jeho předchůdce zemře nebo odstoupí. V případě prezidenta je to však jiné.

V této kapitole v souvislosti s volbami popisují také podmínky, které musí prezidentský kandidát splňovat. Je to velký rozdíl mezi prezidentem a králem, protože král nemá dané žádné podmínky pro nástup do funkce, jeho nástup je dán právě nástupnickým zákonem.

Velkou pozornost věnuji prezidentským volbám. Toto téma bylo v České republice velmi aktuální zejména v loňském roce, protože v lednu 2018 proběhly druhé přímé prezidentské volby. Přímá volba prezidenta se koná v české republice od roku 2013 a pro společnost je to stále něco nového. Mohli jsme si všimnout, že prezidentské volby vždy

rozdělily českou společnost do dvou nesmiřitelných skupin, zvláště co se současného presidenta týká. Stalo se tak v roce 2013 i 2018. Přímé prezidentské volby však považuji za důležitý bod politického života a významný krok vpřed.

Když jsem přemýšlela nad královskou funkcí a úřadem prezidenta, snažila jsem se tyto funkce porovnat a získala dojem, že volby mohou za určitých okolností hrát negativní roli. Tím nechci vyvolávat dojem, že jsem proti demokratickým volbám. Ale pokud o tom přemýšlím, česká společnost je vždy velmi silně rozdělena prezidentskými volbami a po volbách polarizována. Dalším faktem je podle mého názoru i to, že i v období předvolební kampaně na relativně dlouhou dobu alespoň jednoho roku přinejmenším „nepřispívají k míru v politice země“. Na druhou stranu přiznávám, že souhlasím s názorem většiny společnosti, která se domnívá, že rozdělení české společnosti je do značné míry způsobeno osobou současného prezidenta Miloše Zemana. Ať už je kritizován za své výroky, chování, jmenování či nejmenování lidí do funkcí. Někteří kritici se domnívají, že současný prezident neplní prezidentský slib, že bude pro českou společnost spojovacím prvkem. Tvrdí kritici si dokonce myslí, že dělá pravý opak. Nelze však popřít, že v případě přímých prezidentských voleb je za obsazení úřadu prezidenta zodpovědná právě česká společnost.

Summary

In my thesis I deal with the Dutch king, the Czech president and their image in the media. At first I tried to describe these two functions, compare them on the basis of theoretical information and on the basis of comparison I wanted to point out the differences between these two different systems. I wanted to introduce the Dutch King and the Czech President as the most important representatives of their countries, while highlighting their real powers and the nature of their functions. Given that the topic of my thesis concerns the media image of the above-mentioned state officials, I decided to explain this media image on specific cases. I chose a few special events from their political lives of the appointed heads of state, to which the media always pay special attention.

I divided my thesis into four main chapters. The first three chapters are rather theoretical and through them I wanted to bring the reader into the issue of royal and presidential office. At the same time, through these chapters, I brought the fourth, final chapter into context. In this chapter I mention a few selected events from the political life of these leaders. I chose these events for a better idea and explanation of the position of heads of state in the media.

In the first chapter I describe the history of the Netherlands and the Czech Republic. I tried to highlight the most important and interesting historical events related to the topic of my thesis. From my point of view, these events were important in the formation of the states and they are also influenced their present-day leaders. Among these events I have included the formation of both states and the tradition of the Kingdom of the Netherlands. In this chapter, I also described some of the old Czech aristocratic families. These families lost all their property because of the Nazi or Communist regime and had to emigrate abroad. Their return to the Czech Republic was only possible after the Velvet Revolution in 1989. Even though the representative of these families are not important politicians or directly heads of states, I have just given these families a place in my thesis. In addition, they are an interesting link between the democratic republic and the monarchy.

I mentioned the Schwarzenberg family in more detail, because the family member, Karel Schwarzenberg, was one of the two final candidates in the first public election of the president of the Czech Republic in 2013.

I devoted the second chapter of my thesis to the Dutch king, the differences between the royal family and the royal house. I mentioned the information about inheritance because it is certainly an important part of royal life. I mentioned this because it is a big difference between the royal function and the presidency. Other ceremonies, such as the coronation of a new king

or queen or resignation and the abandonment of the throne to a successor, also relate to inheritance law. I mentioned all these events in connection with the theme of the media image, because they are unique and always attract a lot of media attention.

In this chapter I have also described the powers and duties of the king. While writing this part of my work, I came to the conclusion that the Dutch king really has almost no duties. Although I had known this at the beginning, I was hoping to learn more and maybe discover some formal duties of the King, but I discovered nothing new about the duties of the King. However, on the basis of the above mentioned information, I realized how strong the king is in the society, even though he has almost no powers. Perhaps because of such limitations of authority, the king does not cause so many different reactions in society as the president.

There are no regular elections, which always divide the company into at least two irreconcilable groups. So it would seem that the king does not have as many opponents as the Czech president, who can easily divide the society by his actions. The King is highly respected in society. Which I think is a big advantage over the president. On the other hand, it does not mean that the king and the monarchy have no opponents

The third chapter of my thesis I dedicated to the Czech president, especially to the current president Miloš Zeman. I also mentioned the former Czech presidents of the 21st century, the first Czech President Václav Havel and his successor Václav Klaus. Readers of this thesis can better understand the situation and traditions concerning the perception of the Czech president in today's society. I mentioned these presidents in my thesis because, unlike the royal office, the presidency is limited to a maximum of five years, a maximum of two electoral terms that means ten years. In this chapter I focus on the competences and responsibilities of the Czech president.

I tried to compare the duties of the Czech president and the Dutch king. Unlike the King of the Netherlands, the Czech President has certain duties that go beyond state representation and appointment of ministers. The Czech Constitution defines all the duties and powers of the President, but this definition often remains relatively unclear. The President can adapt his duties and powers. Within the limits of the law, it is possible to push the limits of its duties. This may sometimes be the reason why the president divides society. In addition, presidential elections are held every five years and we can see that each candidate has supporters but also opponents. On the other hand, according to the results of the elections, we can clearly identify how many supporters or opponents a candidate or future president has.

While the duties of the President and the King are limited by parliament, the information in my thesis indicates that the President has more power and freedom than the King. As an example of this authority, I have described in more detail the issue of grace and amnesty.

The last chapter of my work I wanted to do more practically. I chose some interesting events from the political life of both the king and the president. In the case of the king, I chose the coronation of the new king and the resignation from the throne. These two ceremonies are related together and relate to the inheritance law I described above.

I chose the presidential election as an example for the Czech president. These situations are not take place every year. In both cases it is the official beginning and end of the function of the head of state. In the case of the king, the coronation is only an official ceremony, as its function begins when its predecessor dies or resigns.

A great attention I dedicated in my thesis to the presidential elections. This topic was very actual in the Czech Republic last year, as the second direct presidential election took place in January. The direct presidential election has been held in the Czech Republic since 2013 and it is still something new for the country. We may have noticed that the presidential elections have always divided Czech society into two irreconcilable groups, especially as regards the current president. This happened in 2013 and 2018. However, I believe this direct presidential election is an important point in political life and a significant step forward.

When I was thinking about the royal office and the office of the president, I tried to compare these functions and got the impression that in some cases elections could play a negative role. I do not want to give the impression that I am against democratic elections, but if I think about it, Czech society is always very strongly divided by presidential elections and polarized after the elections. Another fact, in my opinion, is that even in the period of a pre-election campaign they at least "do not contribute to peace in the country's politics". On the other hand, I admit that I agree with the opinion of most of the society, which believes that the division of Czech society is largely due to the person of current President Miloš Zeman.

He is criticized for his sayings, behaviour, appointment, or appointment of people to office. Some critics believe that the current president does not fulfil the presidential promise to be a connecting factor for Czech society. Some of them even think he does the opposite. However, it cannot be denied that in the case of direct presidential elections, Czech society is responsible for occupying the President's office.

Anotace

Jméno: Bc. Barbora Zelinková

Katedra a fakulta: Katedra nederlandistiky, FF UP Olomouc

Název práce: Het mediale beeld van de Nederlandse koning en de Tsjechische president met de nadruk op hun macht en positie in de maatschappij in 21e eeuw

Vedoucí práce: Mgr. Milan Kříž, PhD

Počet znaků: 152 807

Počet příloh: 13 stran

Klíčová slova: nizozemský král, povinnosti a pravomoci krále, de Nederlandse koning, de Koning der Nederlanden, plichten van de Nederlandse koning, nástupnictví, het erfopvolgingsrecht, de inhuldiging, het aftreden, de troonwisseling, český prezident, povinnosti a pravomoci prezidenta, prezidentské volby, de Tsjechische president, de rechtstreekse algemene presidentsverkiezingen, plichten van de Tsjechische president

Krátká charakteristika:

V mé diplomové práci se zabývám povinnostmi a pravomocemi nizozemského krále a českého presidenta a jejich obrazem a postavením ve společnosti, ať již doma, či v zahraničí.

V první kapitole stručně popisují historický vývoj Nizozemska a České republiky. Důvodem je to, že historie obou zemí ovlivnila jak jejich přítomnost, tak jistě měla i vliv na formování států a jejich hlavní představitele. V rámci této kapitoly jsem popsala i několik českých šlechtických rodů, protože mohou být vnímány jako spojovací článek mezi monarchií a demokratickým systémem.

V dalších dvou kapitolách se věnuji nizozemskému králi a českému prezidentovi, především jejich povinnostem a pravomocem. V rámci zmíněných úřadů popisují i jejich zvláštnosti, jako např. inauguraci či abdikaci. Ohledně českého prezidenta popisují ve své práci i přímé prezidentské volby, které jsou v České republice poměrně nové a navíc byly především v roce 2018 opět velmi aktuálním tématem.

V poslední kapitole vyzdvihují mediální obraz nizozemského krále a českého prezidenta, a to na vybraných příkladech z jejich politického života.

Bronnen

LITERATUUR

- HUIZINGA, JOHAN.: *Kultúra Nizozemska v 17. storočí*, 1. vydání, Bratislava: Európa, 2011, 109 str., ISBN 978-80-89111-78-7
- KOSSMAN, E. H., KOSSMAN-PUTTO, J. A.: *De Lage Landen & Geschiedenis van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden*, 8. vydání, Rekkem : Stichting Ons Erfdeel, 1997, 64 str., ISBN 9075862172
- editor ROOIJ, J. DE, WILMOTS, JOS: *Voor wie Nederland en Vlaanderen wil leren kennen*, Diepenbeek : Wetenschappelijk Onderwijs Limburg, 1978, 216 str.

WEBPAGINA'S

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11453913494-modra-krev>
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1166142508-nejvetsi-cech/11434-vysledky/>
- https://www.cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana
- <https://www.ctidoma.cz/zivotni-styl/2018-05-09-ceska-slechta-dnes-jak-dopadly-nase-slavne-rody-40687>
- <https://www.cuni.cz/UK-374.html>
- <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/-Sametova-revoluce-a-jeji-dusledky>
- <https://www.dejepis.com>
- <https://www.denederlandsegrondwet.nl>
- <https://www.dupho.nl/kennisbank-auteursrecht/portretrecht/portretten-in-de-pers/privacy-van-de-koninklijke-familie>
- <https://www.epravo.cz/top/clanky/amnestie-a-milost-a-jejich-formy-14774.html>
- <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/klaus-svoj-kritikou-eu-rozvil-v-r-debatu-o-dleitosti-evropsk/>
- <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/207513-kralovstvi-v-evrope-efektivni-statni-system-nebo-prezitek-moderni-doby/>
- <https://eurozpravy.cz/domaci/politika/213972-rektori-k-volbam-vysledek-voleb-ukazal-silne-rozdeleni-spolecnosti/>
- <https://www.finance.cz/501196-prima-volba-prezidenta-cr/>
- <https://www.historickaslechta.cz/prehled-rodu>
- <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr>

- <https://www.info.cz/pravo/zeman-porusuje-prezidentsky-slib-a-neuznava-pravidla-hleda-je-vlevo-dole-tyden-v-pravu-komentuje-jan-janus-37395.html>
- <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov>
- <https://www.koninklijkhuis.nl/>
- <https://www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet>
- <https://www.nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdpagina>
- <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-podminkach-kandidatury-pro-volbu-prezidenta-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>
- https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvvr/de_koning
- <https://www.prague.eu/cs/prectete-si/karel-iv.-nejvetsi-cech-12035>
- <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- https://reserveren.prodemos.nl/uploads/media_items/wat-doet-de-koning-2016.original.pdf
- <https://www.stoplusjednicka.cz/romanum-imperium-fenomen-jmenem-svata-rise-rimska>
- <https://www.trebon.cz/trebon-wiki/17/Schwarzenbergov%C3%A9>
- <http://www.vaclavhavel.cz/?sec=3&id=9>
- <http://www.wetten.overheid.nl/BWBR0013729/2002-06-12>
- <https://wiki.idnes.cz/jiri-drahos-cx2-/vedci.aspx?klic=458020>
- https://zpravy.idnes.cz/amnestie-vyroci-pet-let-vaclav-klaus-preplnenost-veznic-vezenska-sluzba-ministerstvo-spravedlnosti-i7f-/domaci.aspx?c=A171229_145930_domaci_bja
- https://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-karel-schwarzenberg-fk4-/domaci.aspx?c=A121126_111900_domaci_jw
- https://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw

BIJLAGEN

Bijlage A – beelden betreffende het hoofdstuk De historische ontwikkeling van macht in Nederland en Tsjechië

Bijlage A - I: Nederland en Tsjechië als onderdeel van het Heilige Roomse Rijk²²⁸

Bijlage A - II: Vader des vaderlands Willem van Oranje²²⁹

²²⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Heilige_Roomse_Rijk#/media/File:Holy-Roman-Empire-1550.jpg

²²⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_van_Oranje

Bijlage A - III: De eerste Nederlandse Koning Willem I der Nederlanden²³⁰

Bijlage A - IV: De eerste Nederlandse Koningin Wilhelmina der Nederlanden²³¹

²³⁰https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_I_der_Nederlanden#/media/File:Willem_I_in_kroningsmantel.jpg

²³¹https://nl.wikipedia.org/wiki/Wilhelmina_der_Nederlanden#/media/File:Wilhelmina1898.jpg

Bijlage A - V: Vader des vaderlands Karel IV, de Keizer van het Heilige Roomse Rijk²³²

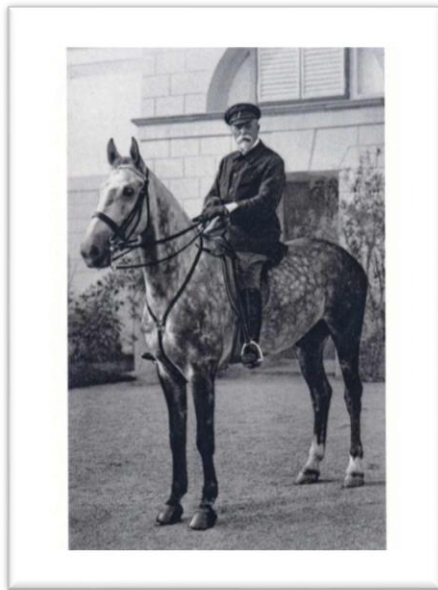
Bijlage A - VI: Maria Theresia, de enige vrouw op de Tsjechische troon²³³

²³²https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_IV.#/media/File:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment.jpg

²³³ <http://olomoucky.rej.cz/clanky/kultura/2742-svatky-mesta-olomouce-letos-navstivi-marie-terezie-i-jeji-skutecna-pravnicka>

Bijlage A – VII: De eerste Tsjechoslowaakse president Thomas Garrigue Masaryk²³⁴

Bijlage A – VIII: Het kasteel in Opočno²³⁵

Bijlage A – IX: Het Czernin Paleis, de zetel van het Ministerie van Buitenlandse Zaken²³⁶

²³⁴ <https://www.prague.eu/cs/prectete-si/tomas-garrigue-masaryk-14149>

²³⁵ <https://domaci.ihned.cz/c1-65559970-colloredo-ospel-u-evropskeho-soudu-ve-sporu-o-mobiliar-zamku-opocno-ceske-soudy-porusily-jeho-prava-zni-rozsudek>

²³⁶ https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/budovy_architektura/cerninsky_palac/cerninsky_palac_hla_vni_sidlo_mzv.html

143.

Zákon

ze dne 10. července 1947
o převodu vlastnictví majetku hlubocké větve
Schwarzenbergů na zemi českou.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky
Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) Vlastnictví majetku rodu Schwarzenbergů, větve t. zv. primogenitury na Hluboké n. Vlt., pokud se tento nachází v Československé republice, přechází v rozsahu stanova-

(*) Změny, provedené v majetku nebo jeho částech po 9. květnu 1945 jsou neplatné, byly-li zemským národním výborem v Praze proti nim nejpozději do šesti měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona vzneseny námitky

§ 2.

(1) Majetek v § 1 uvedený bude spravován jako celek podle směrnice zemského národního výboru v Praze.

(2) Ve lhůtě 3 měsíců ode dne počátku účinnosti tohoto zákona určí ministerstvo zemědělství a zemský národní výbor v Praze dohodou, které části zemědělské půdy, jichž není k hospodářskému celku zapotřebí, a v jaké výměře budou přiděleny oprávněným uchazečům podle předpisů vlády republiky

²³⁷ <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zakon-143-1947-sb-tzv-lex-schwarzenberg/>

Bijlage B – beelden betreffende het hoofdstuk De Koning der Nederlanden

Bijlage B - I: Officiële privé foto²³⁸

Bijlage B - II: Koningsdag²³⁹

²³⁸ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/portretfotos/fotosessies>

²³⁹ <https://partyflock.nl/party/341185:Koningsdag-Op-Vrijdag>

Bijlage B - III: Het speciale koffertje voor Prinsjesdag²⁴⁰

Bijlage B - IV: Gouden Koets²⁴¹

Bijlage B - V: Glazen Koets²⁴²

²⁴⁰ <https://www.nu.nl/prinsjesdag/4126171/koffertje-klein-symbool-van-herstel.html>

²⁴¹ <https://historiek.net/geschiedenis-van-de-gouden-koets/71172/>

²⁴² [https://nl.wikipedia.org/wiki/Glazen_Koets_\(Nederland\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Glazen_Koets_(Nederland))

Bijlage B - VI: De Koning der Nederlanden Willem-Alexander en Koningin Máxima²⁴³

Bijlage B – VII: Prinses Beatrix, de voormalige Koningin der Nederlanden²⁴⁴

²⁴³ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/staatsiefotos>

²⁴⁴ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/portretfotos/prinses-beatrix>

Bijlage B – VIII: De troonopvolgster de Prinses van Oranje Catharina-Amalia²⁴⁵

Bijlage B – IX: De inhuldiging van Willem-Alexander²⁴⁶

²⁴⁵ <https://www.koninklijkhuis.nl/foto-en-video/portretfotos/prinses-van-oranje>

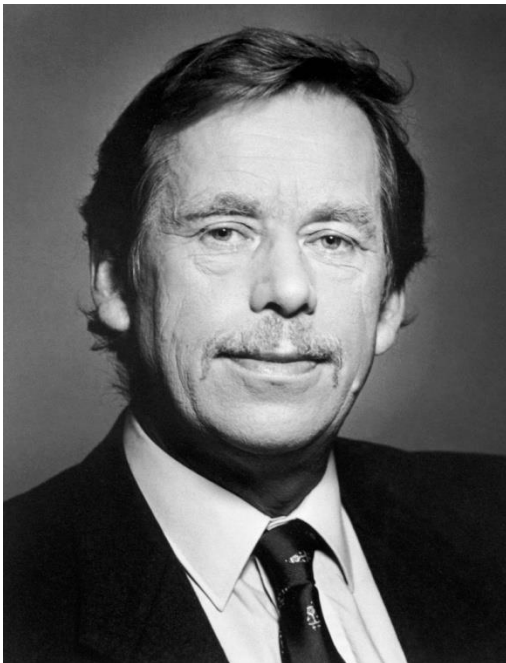
²⁴⁶ <https://cz.pinterest.com/pin/350436414743746044/?lp=true>

Bijlage C – beelden betreffende het hoofdstuk De Tsjechische president

Bijlage C - I: De inauguratie van president Miloš Zeman in 2018²⁴⁷

Bijlage C - II: Václav Havel (1990)²⁴⁸

Bijlage C - III: Handtekening van Václav Havel²⁴⁹

Václav Havel

A handwritten signature of Václav Havel in green ink. The signature is written in a cursive style. Below the signature, there is a small red heart symbol.

²⁴⁷ <http://www.reflex.cz/clanek/komentare/85595/inauguracni-projev-milose-zemana-bakala-kozyen-dsss-novinari-nu-uz-by-spatra-mluvit-nemel.html>

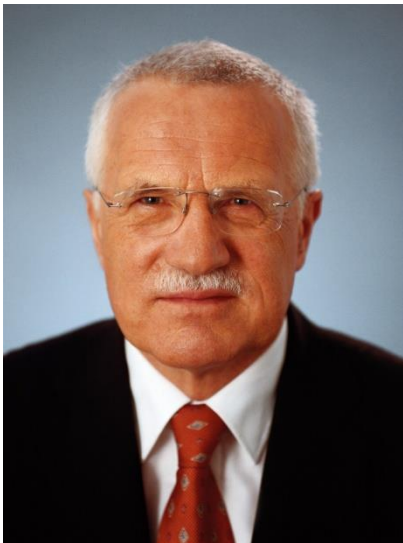
²⁴⁸ https://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=lide&c=A130210_190405_lide_sk&foto=MPR4924b2_Havel_p_ortret.jpg

²⁴⁹ <http://www.poctavh.cz/>

Bijlage C - IV: Het verlichtte hart op de Praagse burcht²⁵⁰

Bijlage C - V: Václav Klaus (2003)²⁵¹

²⁵⁰https://praha.idnes.cz/neonove-srdce-jiriho-davida-dfh-/praha-zpravy.aspx?c=A121129_100923_praha-zpravy_ab

²⁵¹https://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=domaci&c=A130210_190601_domaci_ert&foto=ERT492489_p201302100546101.jpg

Bijlage C - VI: Miloš Zeman (2013)²⁵²

Bijlage C – VII: Karel Schwarzenberg²⁵³

Bijlage C – VIII: Miloš Zeman (maart 2018)²⁵⁴

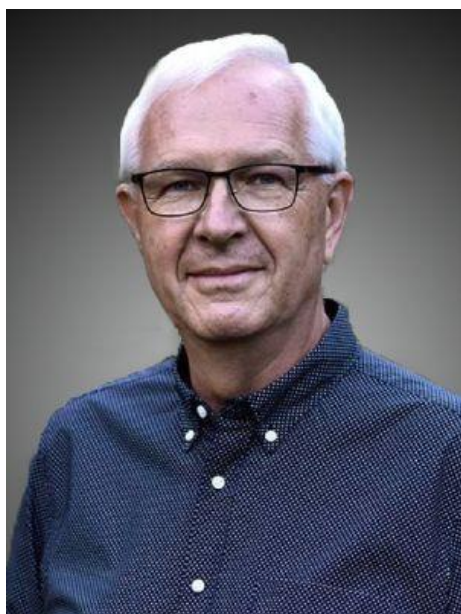

²⁵² https://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=lide&c=A130210_190405_lide_sk

²⁵³ <https://www.top09.cz/regiony/praha/zastupuji-nas/poslanci/karel-schwarzenberg-8593.html>

²⁵⁴ https://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=ln_domov&c=A180327_175019_ln_domov_rsa&foto=MPR7227de_82552860.jpg

Bjilage C – IX: Jiří Drahoš²⁵⁵

²⁵⁵ <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2018/financovani/jiri-drahos/>